Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 16 ФЕВРАЛЬ, 1985 ШУ. ● № 21 (7056). ● Мах 3 кеп.

САГА ИРАЗ ХИЛИЙТАРА

Г. А. Алиевца харжархой вІашагІкхетар

Доккхий кхолламаш да деш Алтая, йІаьхий революционнии къахьегамеи традицеш йолаш, тоаденна хІанзара вахар долаш йолча крап аренашка. ТІехь-тІехьа шерагІа яржаш латт пятилетка толаме чакхъяккхар. КПСС XXVII съезда баха ма боаггІара накъабахар духьа лелаю социалистически яхь. Цу хьакъехьа дувцар Барнауле Центральни хоржамий округа харжархой РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаваьча кандидатаца — КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителаца Гейдар Алиевич Алиевца 13 феврале хиннача вІашагІкхетаре.

ВІашагІкхетаре дакъа лоацаш хиннараша чІоаггІа деташ гІоздаьнна а болаш сийлахь президиум хержар новкъост К. У. Черненко керте волча КПСС ЦК Политбюро составах латташ.

Депутаталла кандидата доверенни лицос — Алтайски паччахьалкхен университета ректора В. И. Неверова дийцар Г. А. Алиева вахара наькъах, харжархой тІахьийхар хоржамаш хулача дийнахьа массане а цхьатарра коммунистийи парте боацарийи йохаргйоацача блока кандидаташта тІехьа кхадж тассара.

Собране къамаьлаш дир электромонтажникий бригадира, СССР Паччахьалкхен преме лауреата Т. М. Смолянниковас, Алтайски медицински института студенткас Т. К. Тишковас, «Барнаульский» совхоза директора В. П. Штабас, кхычар. Цар дувцар халкъа хьал-таро лакхъяра, машар лорабара тІаерзаль Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени чурей арахьареи политика шоаш дег тІара къоабалъеш хиларах, хьакхайкадора коммунизм хьалъеча керда толамаш даха лаьрхІа шоаш хилар.

Цул тІехьагІа къамаьл дир гулбеннараша безаме тІанийцача Г. А. Алиева. Шийх боккха тешам боларах баркал а аьнна, цо белгалдаьккхар, ше из ма барра а берригга а Коммунистически партех, цун ленински ЦК гІулакхех беннилга лоархІаш хилар.

ДІахо депутаталла кандидата дийцар вайцига хьалъяь социализм эргаьккха тоаяра декхараш кхоачашдаргахьа йоккхеи чоалханеи гола тоха йолаль хиларах латташ йолча хІанзарча ший тайпарча ханах. Партеи халкъеи гІулакхий керттерча лостамашка общественни процессаш дегІаахара сурт дашха а даьшха, Г. А. Алиева белгалдаьккхар дегІаена социализм эргаьккха тоаяра исторически наькъагІа боахаш бола юххьанцареи чІоаггІа лоархІамеи гІа Советски мехко тешшамеи бІубеннеи боахаш хилар.

Пятилетка дІадахача дий шера, къаьстта а тІеххьарча шин шера, итогаш — экономика дегІаахар юхалостадаь цхьайола лоарзагІленаш парте вІаштІехьбаьхача советски наьха къахьегамо кагъяьи кхы а сихъеш Даьхе дІахьалхашкахьа йолаяьи хилара эггара доккхагІдола тешал.

Парте декхар оттадаьд халкъа боахаме даьха дика толамаш алхха дІачІоагІдаь ца Іеш, таханарча дено меттел, вай перспективаша дІадехарашка хьежжа дебаде а. ХІаьта уж перспективаш дегІаенача социализма экономикана вахара эггара лоархІамегІарча, массе оагІув чулоацаш йолча процессах — интенсификацех дІахада йиш йоацаш я.

ТІехь-тІехьа бокхагІча лоархІаме хулаш доагІа халкъа доалахьен хІара дакъилгах, хІара балха минутах дассанна, терконца пайда эцар. Советски наха хьаллоац дош цу тайпара оттадар. Из бакъду мехка баьржача шеррача боламо: кхоьча материалаца, бийдалца, йоагоча хІаманца ерригача къахьегама коллективаша шера шин дийнахьа болх бе. Из Іаьмате лоархІаме да, из пайдана да паччахьалкхенна а къахьегамхошта а — ужжамо йолча фондашкара ахча социальни гІулакхашка ма дохийтаргдий.

Вай халкъбоахама комплексе да, йоахар дІахо ораторо, ма ярра цун сурт оттадеш, общественни къахьегам бекъилга, хІаьта долче, интенсификацеи экономеи проблемаш къоастаелга а, шоаех тийша долаш дола доакъош. Цу доакъоех цаІ — транспорт.

Парте ЦК-аси правительстваи чакхдаьха гІулакхаш бахьаи долаш укх тІеххьарча шин шера транспорта, къаьстта а машиннаькъачун, болх белггала тоабеннаб. 1981 — 1982 шерашка ца деш диса хиннараш кхоачашдаьд, керттерча хьокхамашта 1984 шера план тІехкхоачашъяьй. Цу цхьан хана транспорта балха цхьадола дешаш шортига къестаду.

Парте хьахьокх, белгалдаьккхар Г. А. Алиева, хІама кхоллаш дола низаш дикалца эргадахара вай мелеча йоакхонах хьахур производственни отношенешка доаггІаш дола хувцамаш де юкъарчал доацаш вай вІаштІехьдаларах тийша хургдолга. Укхаза дерригга наькъаш, лаьрхІар кхоачашдара ерригга методаш вІашагІкхетар морг хул.

Общественни практика ерригача сферашка дисциплинеи порядоки чІоагІъяр духьа КПСС ЦК-ас дІаболабайтача къовсамах лоаццача хана чухь тоъал дика хІамаш хиннад вайна. Халахете а, цхьайолча моттигашка цу къовсама еш йола терко чІоаггІа мелйолийташ латт. Укхаза кампанейски никъ лелабарах вай лорадолда яхаш хаьдда дІакхайкаду парте. Деш дола къамаьл йІаьххача ханарча, вахара лоархІамеча, вай карарча ерригача законни средстваех, къаьстта а къахьегама коллективай хьакъехьарча Законах бизза пайда эца безаш болча балха хьакъехьа да.

Депутаталла кандидата дийцар парте социальни политика керттера лостамаш. Советски наьха хьал-таро лакхъяра юкъе керда доккха дакъа лацар хургда, аьлар цо, халкъа эша товараш арахеца производствои гІулакхаш ду сфереи дегІайоалаяра 1986 — 2000 шерий комплексни программа чакхъяккхарах. КПСС ЦК Политбюро решенегІа кийчдаьча цу документо халкъа хьал-таро йоакхо елга Інлманца вІаштта кхаь пятилеткана лаьрхІача хаьддача декхарий ларда тІа оттадергда. Халкъа эша товараш хьадеши бахача наха гІулакхаш деши дола экономика дерригга доакъоши звеньяши сихагІа дегІакхувлилга Іалашданза дардац тІехь-тІехьа дукхагІа советски наха хьаштдарашцеи эшарашцеи биззагІа кхоачамбара.

Дунен халкъашта юкъерча хьала проблемаш ше ювцаш, оратора белгалдаьккхар, хІанзарча чоалханеча хьалашка а ленински парте арахьарча политика никъ хувца ца луш чІоагІа, лертІа, конструктивни болаш бусаш хилар. Советски паччахьалкхен классови белгало шаьра хьахьокхаш йола машара политика я из.

Цхьанна а кхыча мехка ца ховча тайпара хов вайна, — хьакхайкадир Г. А. Алиева, — тІом яхар мел унзаре трагеди я. Сийлахь-боккха Даймехка тІом советски строя, вай халкъий интернациональни доттагІала чІоагІала, советски наьха къонахчалаи турпалалаи бола сийлахь-боккха тохкам а хиннa дІаэттар. Цудухьа тахан коталонна гІаддахар дІабахача тІемо дег чу йоссаьча гІайгІах дІахадаргдолаш дац. Цо дунен халкъаш тІахьех творчески низаш даьр дохадара а ца дерзадеш, кхолламаш дара, дерригача дуненна цхьатарра йола проблемаш къоастаяра тІадерзаде. Вай из позици хьал а лоаттаьй, лоатта а ю, лоатта а ергья!

(ТАСС).

Яхьа дневник

Доккхий социалистически декхараш тІаийцад Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологаша Сийлахь - йоккха Котало яьккха 40 шу дузача цІейна сийленца накъабахара. Шоай дош диза кхоачашдара шерра яхь йоарякаьй завода цехий, установкай коллективаша. Дерригача технико-экономически хьокхамий январь бетта план ханал диъ ди хьалха кхоачашйир предприяте коллективо. Заданел совгІа арахийшар бІаьш эзараш сомий маьха тайп - тайпара продукци.

Завода установкашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай № 21 йолча установка коллективо. ХІанз из къахьегаш я укх бетта тІеххьарча депой чотагІа. Шоаш тІаийца декхараш тІеххкхоачашдеш я Краснова Людмила, Лиман Вильям, Козик Дмитрий, Пустовойтов Юрий керте латтача установкай коллективаш.

* * *

Нохч - ГІалгІай производственни текстильно - галантерейни объединене болхлоша шоай еррига таронаш оарцагІъяьхай кастта хулача хоржамашта дика къахьегама совгІат кийчдаь накъабахара. Цудухьа денгара денга дикагІа хул цар производственни хьокхамаш. ДІабахача бетта заданел совгІа цар ехкай 130 эзар сома маьха продукци. ЙоагІачул дукхагІа арахийцай ах бІаь эзар сома маьха товарни продукции ткъо эзар сома маьха норматив-цІена продукции.

Арахецача продукцега дІабодаш бола мах лохбарах кходаьд эзараш сомаш. ХІаьта къахьегама овсарле лакхъяра январь бетта план 2,3 процент тІехкхоачашъяьй объединене коллективо.

Къаьстта дика къа а хьегаш, социалистически яхье хьалха латт Коблова Валентина Николаевнас кулгалдеча Урус - Мартановски филиала коллективи объединене керттерча предприяте Тибишев Руслан керте латтача трикотажни участка коллективи.

«Назрановский» совхоза Аьлтий - Юртарча ферма дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье эггара лакхагІа хьокхамаш доахаш къахьегаш я Плиева Райхьант. Юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара дийнахьа 7.7 килограмм шура йоаккх цо. Цун сийна ферма коа урагІа яхийта байракх ягІа.

СУРТА ТІА: доярка Р. Плиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАЛХАШ СИХЛУШ ДОАГІА

КПСС XXVII съезда дикача хьокхамашца накъабахара социалистически яхье баьина хьинар ца кходеш къахьегаш ба тха соми бацадаараши кхедеча совхоза болхлой.

Іан замалахьа а сомий бешамашка де дезаш дукха балхаш хул. Эсала хьувкъам луш хинна 140 гектара тІара гаьнаш дІаяьхай. Планировка яьча лаьтта дІайогІаш латт Джанатан яхача сортах йола Іажий гаьнаш. Из болх дикеи сихеи чакхбаккхара хьалхе, а кийчъяьлар оаха кІоагаш доахаргдола тракторaш, хьокхий, кхы тІа эшаш йола материалаш. Цхьа болхлой звено я из болх дІахьош. Юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа цаІи ахи балха норма кхоачашъеш къахьег болхлоша Гулаев Дауден Сугаипов Вахаси.

ШоллагІа звено йоал хьувкъам луш йолча а къонача а гаьнашта юкъера лаьтта оахаш. Из болх дІаболабале хьалхагІа лаьтта хьаьндара органически минеральни удобренеш яьхкай болхлоша. Цига дика къахьегаш белгалбаьннаб механизатораш Дачаев ЯрагІни Калашников Владимири.

Цу балхашца цхьана хьувкъам луш йола гаьнаш йоІаш а боахк болхлой. Уж йоІаргйола болхлой а хьалхе Іомабавбар оаха «Родина» яхача совхозе лаьрхІа вІашагІъеххача курсашка.

Иоакхо ю оаха хиш дехкаш йола система кийчъяра а. Цу гІулакхага хьожаш ва гидромелиоратор И. Хоменко. Гидранташ тоаеш ба слесараш Хамзатханов Іумари Магомадов Шервани. ХІаьта хиш Іоухаш йола сангараши харшаши цІендеш боахк экскаваторщик Чичаев Алимсултани бульдозерист Гавдаев СаІид-Хьасани. Цар а шоай нормаш дикка тІехкхоачашъеш къахьег. 70 процент хулаш йола хий дехка система хІанзле кийчъяь баьннаб болхлой.

А. Рыбалкина, М. Васюкова, Т. Гулаевас кулгалдеш йолча бригадашкара баьцадаараш кхедераш парникашка кхох хинна лаьттеи опилкаши ехкаш, кхы тІа де дезараш деш боахк. Цар хьалкхеергья помидорий, кабуца, кхыча даарий рассадаш. ТІадала доладенна ги дІадийнад. Из болх беча къаьстта хьинар айденна къахьийгад Бакаева Изахьата, Ильясова Банате, Юсупова Маржана.

Т. ГАЙТАМИРОВА,
«Пригородный» совхоза профкома председатель.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШ ДАГАБУВЛ

Нохч - ГІалгІайчене юртбоахама министерства, агропромышленни объединеней кулгалхошеи специалисташеи, колхозийи совхозийи зоотехникаша, ветеринарни лораша, техникаша - осеменатораша дакъа а лоацаш семинар - совещани хилар селхан Госплемобъединене актови зале.

«Колхозашкеи совхозашкеи доахан дебадарах, селекционно - племенной болх барах, тІехьа тІайоагІача хана из тоабара де дезачох» доклад йир республика юрта боахама министра М. А. Арбиева.

Шура, дулх, тха дукхагІа даккхара геттара лоархІаме да ший ханнахьеи дикеи хьайбашта осеменени яр. ХІаьта мишта лел из болх вай республике?

Ховш ма хиллара, тІеххьарча итт шера хІара бІаь Іатта тІехьара юкъера лаьрхІача 73 Іасилг мара хьакъоастадаьдац. Из бахьан долаш шера юкъера лаьрхІача 28 эзар тонн шура юс хьа ца йоаккхаш. Цу гІулакхо 7,5 миллион сом зе а ду.

Ла йиш йоацаш во чакхдоах хьайбашта осеменени яра балхаш Назрановски, Веденски, Урус - Мартановски районашка. ХІаьта боахамашта юкъе Назрановски района «40 лет Октября», «Экажевский», Сунженски — «Заветы Ильича», Надтеречни — «Братский», Урус-Мартановски — «Горец, «Гойтинский», Веденски района «Прогресс» яхача совхозашка, цу района Ленина, Ножай - Юртовски района Х. Нурадилова цІерагІча колхозашка. Масала, «40 лет Октября», «Заветы Ильича» совхозашка 36 Іасилг мара хьакъоастадаьдацар соахка хІара бІаь Іатта тІехьара.

Хьайбаш дебаде атта дац. ХІаьта из дош Іилмахоштеи толашагІа долча боахамаштеи карагІдаьннар ларде а нйца лаьрххІа план а оттаяь цунах тІера ца воалаш болх беш хилча мара кхоачашде йиш хургьяц. Из ишта хилар къаьгта хьахьокх Наурски, Гудермесски районий хьайбаш леладерашта карагІдувлачо. ХІара шера 80-нел кІезигагІа доацаш Іаьсий хьакъестаду цу районашка хІара бІаь Іатта тІехьара.

ХІара Іатта тІехьара цхьацца Іасилг хьакъоастаде — ишта декхар оттаде деза хьайбаш леладерашта хьалхашка боахамий кулгалхоша, специалисташа. Из дош дизза кхоачашделга дукхагІча даькъе техникех-осеменаторех тийшч да. Уж 165 хила везача 137 саг мара вац республике. Царех 38 саг мара вац итт шерал дукхагІа из болх баь, хІаьта 57 — кхаь шерал дукхагІа. Нах ца тааро, дукхагІболчар балха опыт кІезига хиларо йиш хилийтац доахан дебадара болх лерттІа дІабахьа. Из кхоачамбоацар ма хулла сихагІа дІадаккха деза колхозий, совхозий кулгалхоша, специалисташа. Опыт ювцаш дукхагІа семинараш чакхъяха еза.

Техникашта - осеменатораштa юкъе хІара шера чаккйоахача конкурсашка соахкарча балха итогех котбаьннаргаш а лаьрхІа дукхачарна Сийлеи грамоташи ахчан премеши елар.

«Атагинский», «Гикаловское» яхача ОПХ-а искусственни осеменени еча пункташка болх мишта вІаштІехьбаьккхаб хьежар семинар-совещане дакъа лоацаш хиннараш. Госплемобъединене кулгалхойи специалисташи тІахьийхар цар доахан дебадара болх эггара дикагІа лелабеча боахамий опыт Іома а ль, из шерра дІайовзийтилга Іалашде.

Хьувкъама — тешаме лард

ЦаІи ахи норма еш

Кхайкабаьча шин бетта 10 эзар тонн органически удобренеш кхашка дІаяхьа езаш я Малгобекски района «Луч» яха совхоз.

Из задани толаме кхоачашъяра шоай механизаторехи техникахи мехотряд вІашагІъеллай совхоза кулгалхоша. Юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа 250 тонн удобренеш дІахьу отряда механизатораша. ХІанзле дІайинхьай шин эзар гаргга тонн.

Царна юкъе яьржача социалистически яхье дика хьокхамаш гойташ къахьег Т-150 яха трактораш лехкаш болча Урумагов Бориса, Ажигов Беслана, Полищук Владислава. Юкъера лаьрхІача цаІи ахи балха норма ца еш ди дІадахийтац цар. Ишта хьинаре къахьег механически погрузчика тІавагІача Усов Василе а.

— Кхайкаьча юкъа планал совгІа 5 эзар тонн органически удобренеш йохкаргъя оаха тхоай кхашка, — аьлар совхоза директора А. Томова.

С. СУРХОЕВ.

МАССАВА РАЬЗА ВОЛАШ

Политически къахьегамеи хьинар чІоагІа айдаь хоржамашта накъабоагІа Малгобекера нах. Цуина тешал деш дар селхан «Октябрь» яхача городской культура ЦІагІа № 957 йолча Назрановски хоржамий округе гІолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат ваьча парте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретараца Владимир Константинович Фотеевца хинна вІашагІкхетар а.

Лоацца къамаьл а деш, хоржамашта хьалхара собрани хьайийллар парте Малгобекски горкома хьалхарча секретара Т. Д. Албакова.

ТІаккха дош лу кандидата доверенни йолча СССР Лакхехьарча Совета депутата, Малгобекски бурувтохара балхий управлене оператора-коллектора М. Э. Саутиевана. Цо дІайовзийт В. К. Фотеева биографи, цун къахьегамеи общественни гІулакхех дувц. Бухсоццаш цо округера берригга харжархой тІахьех 24 феврале цхьа барт болаш шоай кандидата тІехьа кхадж тассара.

Депутаталла харжа оттаваь кандидат могавеши хоаставеши къамаьлаш дир цига «Малгобекнефть» НГДУ лаьттан кІалха ремонт еча цеха оператора А. М. Поплутина, Вознесенски газ чакхйоахача завода директора И. В. Максимова, ВЛКСМ Малгобекски горкома хьалхарча секретара ГІ. Ш. Бокова, «Кавказ», яхача комсаш лелаеча совхоза парткома секретара А. Т. Герасименко, № 25 йолча бархІшерарча школа хьехархочо Л. Е. Энгиноевас. Цар кхоачашде наказаш тІадехкар шоай кандидата. Нах чубаха цІеноши хьалделга, хий лоаттадеча системана реконструкци елга Іалашдара района гІо делга дийхар цар.

ВІашагІкхетаре къамаьл даьча В. К. Фотеева баркал аьлар харжархошта шийх ишта тешам болларах. Цар хьашташ кхоачашдара ший низи хьинари кходергдолаш вац, аьлар.

Автономни республика Лакхехьарча Совета депутаталла харжара кандидаташ баьраццара харжархой вІашагІкхетараш чакхдувл политически хьинар чІоаггІа айденнача хьалашка. Кандидаташта тел социальни - культурнии бытовни лоархІам бола объекташ хьалъяра, городаши юрташи тоаяра даькъера наказаш.

ЦХЬАЦЦАЙОЛЧА ХОРЖАМИЙ ОКРУГАШКА ГІОЛЛА ХАЛКЪА СУДАХОИ ХАРЖАРАХ ДОЛА

Нохч—ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Нохч - ГІалгІай АССР Конституце (Керттерча Закона) 141 статьяген «РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах» долча РСФСР Закона 54 статьяген хьежжа Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

цхьаццайолча Ачхой - Мартановски, Ленински, Малгобекски районий хоржамий округашка гІолла РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа судахой хоржаш деш дола хоржамаш кІирандийнахьа 1985 шера 17 марта де оттадолда.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1985 шера 13 февраль.

Ла йиш йоаца гІулакх

Зоотехнически нормативагІа шера бІаь Іатта тІехьа 85 Іаса хилийта доагІа. Из вІаштІехьдаккхарга хьежжа мара дегІаба йиш яц хьайбай боахам а. Цох тийша да паччахьалкхенга шурен дулхи дохкара планаш кхоачашъелга а.

Из гІулакх ма доаггІара кхета а деш балхаш лерттІа вІаштІехьдаьхача боахамашка шер-шера хІара бІаь Іатта тІехьа 85 а кхы дукхагІа а Іаьсий хьалкхеду.

Цхьабакъда, кІезига дац хьайбашта искусственни осеменени ярца, хьахинна Іаьсий хьалкхедарца, племенной болх тоабарца дувзаденна гІулакхаш бехктохкаме ца хеташ тесса леладу боахамш а. Цудухьа бІарчча республика хьайіщача дІадахача шера юкъера лаьрхІача хІара бІаь Іатта тІехьа 72 Іаса мара хьалкхедаьдац. Бахьан из долаш цу цхьан шера 14 эзар Іаса кІезигагІа хиннад. Иззал да Іаьхара диса доахан а. Якха йоагІачул 28 эзар тонн кІезигагІа яьккхай шура. Дукха да ца доаккхаш диса дулх а. Доккха зе даьд цу боахамаша паччахьалкхенна а шоай экономикана а.

Укх сводка хьахьокх Назрановски, Сунженски, Малгобекски районашкарча боахамаша дІадахача шера хІара бІаь Іатта тІехьа мел Іаьсий хьалкхедаьд.

Районаш	Боахамаш	Хьалкхедаь Іаьсий	Боахамий кулгалхойи парторганизаце секретараши	
Назрановски	Совхоз-техникум	82	Б. Полонкоев,	М. Бериханов
	«Маяк» яха совхоз	81	М. Кодзоев,	А. Муталиев
	«Назрановский» совхоз	71	Б. Дударов,	У. Мислауров
	«Экажевский» совхоз	53	Я. Галаев,	Х. Точиев
	«40 лет Октября» яха совхоз	36	М. Беков,	І. кх. Хь. Батыжев
	Районе гІолла	59		
Сунженски	ЦІеча Эскара цІерагІа колхоз	85	Л. Ясинецкая,	А. Марков
	«Восход» яха колхоз	80	Хь. Костоев,	Къ. Хациев
	Кирова цІерагІа колхоз	76	В. Кузнецов,	Б. Ведзижев
	«Путь к коммунизму» яха колхоз	75	Ю. Зиборов,	В. Коржухов
	XX партсъезда цІерагІа колхоз	74	Р. Крылевская,	В. Никонов
	Ленина цІерагІа колхоз	68	Ш. Чилаев,	Ю. Ирбанев
	«Победа» яха колхоз	67	В. Тимофеев,	Н. Дороднов
	XIX партсъезда цІерагІа колхоз	62	А. Бачманов,	Н. Мулишер
	Орджоникидзе цІерагІа колхоз	47	А. Оздоев,	М. Дзейтов
	«Заветы Ильича» яха колхоз	36	М. Костоев,	М. Парижев
	Районе гІолла	71		
Малгобекски	«Луч» яха совхоз	92	А. Томов,	А. Крошко
	«Алханчуртский» совхоз	90	М. Чумаков,	М. Точиев
	«Кавказ» яха совхоз	67	М. Султыгов,	А. Герасименко
	М. Горьке цІерагІа совхоз	65	Х. Бузуртанов,	М. Боков
	«Малгобекский» совхоз	53	Ш. Апазов,	А. Даурбеков
	ГІ. Ахриева цІерагІа совхоз	50	Х. Хасиев,	А. Гугаев
	Районе гІолла	68		

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

13 феврале хилар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума заседани. Цига ладийгІар массехк министерства, ведомства, управлене кулгалхоша, хІаьта ишта Старопромысловски райисполкомо даьча РСФСР Лакхехьарча Совете, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совете, халкъа депутатий моттигашкарча Советашка деча хоржамашта кийчо яра деча балхех долча хоамашка. Белгалдаьккхар, культура, торговле, чурча гІулакхий министерствашa, бувзама производственно - технически управлене, «Грозэнерго» Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча общественни кхачан, «Грознефть» объединене болхлой Іалашбара управленеша, Старопромысловски райисполкомо белгал а даь кхоачашдеш хилар хоржамий кампани толаме кхоачашъяра хетадаь гІулакхаш.

Чакхдоахаш да хоржамий кампани тешшамеча а чІоаггІача а бувзамца Іалашъяра дола гІулакхаш. Клубашка, культура цІеношка, библиотекашка деш латт хоржамий тематикана хетадаь гІулакхаш, вІашагІъехк салаІара сайренаш, тІема, къахьегама ветеранашца вІашагІбеттабалараш.

ТІанийцача соцам тІа министерствашa, управленеш, ведомствашa, Старопромысловски райисполком декхарийла яьй Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Советашка деш долча хоржамашта кийчо ярцеи уж толаме чакхдахарцеи дувзаденна дешаш дизза а ханнахьа а къестадара тІадерзадаь дола гІулакхаш кхы де.

Заседане хьежар ишта Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара кийчо яра Малгобекски района халкъа депутатий Советаша беча балхах долча дешага.

КертагІдаьхар, Малгобекски районерча халкъа депутатий Советаша, города партийни организаце кулгал а деш, 1941 — 1945 шерашка хиннача Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара даха ма доаггІара накъадахара тІаберзабаь хьадда бола организаторски политически болх беш хилар. Коталон цІейна кийчо ярей чакхдаккхарей дешашка хьежаб района халкъа депутатий города а юртий а Советий исполкомий заседанешка.

Котало яьккха 40 шу дизара еш йолча кийчонах массайолча моттигашка пайда ийбу халкъа депутатий Советаша наьха къахьегамеи политически хьинар айдара. Москверча а республика а хьалха латтача предприятей, колхозий, совхозий коллективий тІахьехам хьал а льца, Малгобекски района къахьегамхой хьинаре юкъебахаб «Коталон 40 шу дизара — 40 ударни кІира» яхача девизах лелача социалистически яхьа.

Юбилейна кийчо еча хана профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацеща цхьана кхы а чІоагІагІа теркам тІаахийта йоланнай халкъа депутатий Советаш, боахама органаш тІема-патриотически оборонно-массовии балха, къаьстта кагирхошта юкъе бечоа.

Культурно - просветительни учреждений балхахоша хьинаре дакъа лоац «Коталонна, Салют!» яхача девизах чакхдоалаш долча самодеятельни художественни коллективий хьажара юкъе. Школашка, культура цІеношка, библиотекашка болх беш я 18 интернациональни доттагІала клуб. Хан-ханнахьа чакхдоах Сийлахь - боккхача Даймехка тІема ветеранашца, производстве хьалха латтаращца вІашагІкхетараш, шер-шера хул района къахьегамхой болча хьоашалгІа баьхка город Малгобек лораяьраш. Района школашка хьаю тІема сийлен музеяш, комнаташ, уголокаш. Района школай дешархоша хьинаре дакъа лоац комсомольцашеи кагирхошеи советски халкъа революционни, тІема, къахьегама сийлен моттигашка гІолла еча Ерригсоюзни похода юкъе.

Халкъа депутатий Советаша, боахама органаша, общественни организацеша чІоагІа теркам тІаухийт тІема ветеранашта, байнача тІемахой дезалашта, законодательства оттаяь льготаши кхыдараши царга дІакхоачийтий хьожаш тІахьожам лоаттабу.

Района советски органаша, унахцІено лорареи социальни Іалашони учреждениеша кхоачашду Сийлахь - боккхача Даймехка тІема юкъе дакъалаьцараштa, байнача тІемахой дезалашта ду медицински гІулакхаши социальни Іалашон дІахо тоаяра тІадерзадаь гІулакхаш.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо ший соцам тІа халкъа депутатий Малгобекски городской Совета исполком декхарийла яьй къахьегамхой къахьегамеи политически хьинар айдара, бахача наха патриотически интернациональни кхетам балара болх дІахо тоабара тІадерзадаь дола гІулакхаш де.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума заседане итогаш йир Нохч-ГІалгІай АССР халкъа депутатий моттигашкарча Советаша 1984 шера баьча организационни балха.

ХАЛКЪЕИ ПАРТЕИ ЦХЬОАГІО ЧІОАГІА Я

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАГАРА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ

ШЕВЕРДИНА Галина Ивановна

Галина Ивановна Шевердина 1957 шера яьй Краснодарски крайн Гиагинскин районе Дондуховскин станице. Къамах — эрсе, ВЛКСМ член я, образовани юкъара специальни я.

Къахьегама гІулакхаш 1976 шера дІадолаьдаьд техническ училища чакхъвыкхкахул тІехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй Галина Ивановна Шевердине.

Окружной хоржамаш комиссе № 954 йолча Заводской хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарчу, Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй Г. И. Шевердинна.

МАГОМЕДОВА Сацита Умаровна

Сацита Умаровна Магомедова 1957 шера яьй Нохч-ГІалгІай АССР Урус-Мартановски районе ГІойгІа. Къамах — нохчо, ВЛКСМ член я, образовани юкъара я.

Ший къахьегама никкъ дІабоналбаьб 1976 шера «Солнечный» совхоза бІаьдадаарашн леладеча бригада бригадиро помощник йолаш. Хьаьнала болх барца, къахьегама чІоагІа тІера хиларца, производство дика вашТехьяккха харца белгалъяннай.

1980 шера бригадирала хьожаю Сацита Умаровна. Из керте латтача бригадо производственни хьокхамаш лаьккду. ЦхьайтаІагІча пятилетка план 4 шера хкоачашъхьа-бригадо. ГІче шера планарІа 4350 тонн ткеде деззаш дола бІаьдадаваш 4810 тонн ткедаьд.

«Солнечный» совхоз республике хьалха латтача бІаьдадаарашн леладеча боахамех цІал я. БІаьдадаваш ткедара пха шера план дИ шера хкоачашъхьа боахамо.

С. У. Магомедовас хьинаре дакъе лоаш общественни вахаре. Халха депутатий Урус-Мартановски районни Совета депутат, совхозе профхома член я. Общественни декхарех дика лоархІою.

Урус-Мартановски района «Солнечный» совхоза Болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха хоржамашта хьалхарча собране массева раьзьв я волаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй.

Окружной хоржамаш комиссе № 959 йолча Урус-Мартановски хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй С. У. Магомедовна.

ФОТЕЕВ Владимир Константинович

Владимир Константинович Фотеев 1935 шера Куйбышевски областа городе Тольятте. Къамах — эрсе.

Образовани лакхера я: 1958 шера Московски авиационни технологически институт, 1974 шера — КПСС ЦК-ера Заочни лакхехьара партийни школа чакхъвыкхкахь.

Къахьегама гІулакхаш дІадолаьдаьд 1958 шера городе Куйбышеве авиационни завода инженер-конструктор волаш. 1963 шера парте Куйбышевски горкома, цул тІехьарІа — Куйбышевски обкома аппарате партийни балха тІа вохийт. Промышленносто, организационно - партийни балха дешаьхьа хьожаю хиннаь. Городе Куйбышеве КПСС Железнодорожни райкома хьалхарча секретаралла харжа хиннаь. Парте Куйбышевски обкома промышленно-транспортни машиностроенни отделий заведующелла болх баьб. Партийни балха тІа шерра белгалдаьннад цун дика гІулакхаш организаторски кхетамаш.

1976 шера КПСС Централни Комитета аппарате хьалчувигав В. К. Фотеев — КПСС ЦК организационно - партийни балха Отдела инструкторалла, цига зорйІ шера болх баьб.

1983 шера мае денз КПСС Куйбышевски обкома шоллагІа секретарь волаш болх баьб. 1984 шера июле парте Нохч - ГІалгІай обкома хьалхарча секретаралла харжаш.

КІоарга, массе оагІорахьара знаньш, производственни партийни балха опыт йолаш волча Владимир Константинович Фотеева иррітача участкашка сийленца лелабу шийх бенна тешаш. Партийни принципиальности доагІар диззе хьадехилгаи массаза я цІъана тарду цо нахь знаньчох сакхъэшш цар терхо еш хиларца. Хьинаре дакъа лоаш общественни балхаца. Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат а ПрезидиУма член а ва.

Дахьено лаккха мах баьб Владимир Константинович Фотеева дьча гІулакхий: цунна енна Къахьегама ЦІена Байрахха орден, халкъий Доттагіаллаа орден, медаллаш.

Владимир Константинович Фотеев — Коммунистически партеи социалистически Дахьени тешаме вол.

Назрановски района ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» яхача завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха хоржамашта хьалхарча собране массева раьзьв я волаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй Владимир Константинович Фотеев.

Окружной хоржамаш комиссе № 957 йолча Назрановски хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй В. К Фотеевна.

ЗАВГАЕВ Доку Гапурович

Доку Гапурович Завгаев 1940 шера ваьв Нохч-ГІалгІай АССР Надтеречни районе Беной-Юрта, Къамах — нохчо, 1966 шера денз КПСС член ва. 1966 шера Горски юртбоахама институт чакхъвыкхкай, 1984 шера — КПСС ЦК-гара общественни Іилмай Академи, экономически Іилмай кандидат ва.

Къахьегама гІулакхаш дІадолаьдаьд 1958 шера Надтеречни района Озерненски школа хьехархо волаш. 1962 шера дена боахама балха тІа хул. Совхозе механик, керттера инженер, директор хиннаь. 1971 шера Надтеречни райисполкомо председателалла харжаш. Цул тІехьарІа совхозий Нохч-ГІалгІай республикански объединенена керте отт Д. Г. Завгаев. 1975 шера Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министралла хьожаваьь. Кулгалхо лаьрхІача грамотни специалист, дика организатор, доагІар диззе дІадехаш наьха терхо еш ше хилар хьахьехьад.

1977 шера партийни балха тІа вахийтаь Д. Г. Завгаев. КПСС Нохч-ГІалгІай обкома юртбоахама отдела заведующелла болх баьб. 1978 шера КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретаралла, хІъаьте 1983 шера шоллагІча секретаралла харжаш.

Д. Г. Завгаева чІоагІа уйле тІайохийт республика агропромышленни комплекс деГІайоалаяьр, халкъа боахама партийни кулгалдара формашн методаш эргайоахаш тоьара, парте XXVI съездои цул тІехьарІа хиннача КПСС ЦК Пленумашеи оттадь дскхаран кхоачашдар духьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме республика къахьегамхоЙ творчески къахьегамеи хьинар айдара. КІоарга знаньеш опыт йолаш волча Д. Г. Завгаева хьадда практически новкъостал ду партийни комитеташтеи юхьанцарча партийни организацешеи, балха тІа инициативеи гІулаяь корта болаш леладеш ва. Дамм йоахо ю кадреш оерцагІойалаш хиларча коллективе лоархІаш я из. 1980 шера балха йоллаше а чакхъвыкхкай Грозненски химико-технологически техникум.

1982 шера денз № 12 йолча цехе аппаратчицалла болх беш я Г. И. Шевердина. Кхеташ лелаю технологически процесс, дІаенкъа режимнаш тІехьожам нийса лоаттабу, массеях балха мотиге болх бе Іомаенна, Вашшта кхаь шера социалистически яхьа котьоялаш хьайоарІа, производственни хьокхамаш лаккдарах цкъа сиина дуккхаза а поощрени яьй. Коммунистически къахьегама ударник цІи енна цунна.

Г. И. Шевердинас болх бечь цехо ханал хьалха кхоачашъхьай цхьайтаІагІча пятилетка диъ шера план, арахецд продукци дика а йолаш.

СССР 50 шу дизарна цІерагІча Грозненски химзавода коллектив «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене хьалха латт, «Хіара балха дийнахь — дисциплина тІехдикеи хьдер дуккаглеи хилийта» яхаш девиз а йолаш лелаеча социалистически яхь инициатор я. Диъ шера план тІехкхоачашъхьай цо. Пачхьалкхен дикела Знак йолча продукце дакъа 80 процент де. Толаме лел планал совгІа къахьегама овсаоле лакхъяри продукци хьаярга дІадодер лоздери духьа поатгабу къовсам.

Галина Ивановнас общественни гІулакхаяьца цхьана тарбу производственни балх. Из—Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат, цеха комсомольски организацце секретара заместитель, завода къонача специалистий совета член.

Хоржамашта хьалхарча СССР 50 шу дизарна цІерагІча Грозненски химзавода болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулаксерча наьха собране массева раьзьв я волаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй Галина Ивановна Шевердине.

Окружной хоржамаш комиссе № 954 йолча Заводской хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарча, Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй Г. И. Шевердинна.

ВИНОГРАДОВ Владимир Михайлович

Владимир Михайлович Виноградов 1921 шера ваьв Украинский ССР городе Виннице. Къамах — эрсе. 1945 шера Д. И. Менделеева цІерагІйола Московски химико-технологически институт чакхъвыкхкай, 1948 шера — ераьзарча торговле Бригсоюзни Академи. 1942 шера денз КПСС член.

1939 — 1944 шерашка Советски Эскара мугІаршка гІулакх дан ваьвйачул тІехьарІа Московски химико-технологически институте цкъа начальникалла, торгован представительства отдела начальникалла болх баьб, хІаьта цул тІехьарІа СССР торгпредо заместитель хиннаь Англе.

1952 шера денз СССР ераьзарча торговле Министерства безопасномечи гІулакхаш тІа хиннаь.

1962 шера Японе СССР Чрезвычайнин Полномочни посолелла хьожаву В. М. Виноградов. 1966 шера денз — СССР яхьча мехкашдарча гІулакхий министра заместитель. Цул тІехьарІача массехь шера Египте СССР Чрезвычайнин Полномочни посолалла, Ираке къьастача гІулакхашта посолалла, Чрезвычайни Полномочни посолелла болх баьб, хІаьта цул тІехьарІа 1982 шерага тхачалца — Ирана Исламски Республике.

1982 шера денз В. М. Виноградов — РСФСР яхьча мехкашдарча гІулакхий министр, СССР яхьча мехкашдарча гІулакхий Министерства коллегу член.

Дахьено лаккха мах баьб Владимир Михайлович Виноградова дьча гІулакхий: Ленина орден, Октябрьски Революце орден, Къахьегама ЦІена Байрахха ши орден, халкъий Доттагіаллаа ши орден, медаль енна цунна.

«Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха хоржамашта хьалхарча собране массева раьзьв я волаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй Владимир Михайлович Виноградов.

Окружной хоржамаш комиссе № 953 йолча Ленински хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй В. М. Виноградовна.

БОКОВ Хажбикар Хакяшевич

Хажбикар Хакяшевич Боков 1935 шера ваьв Нохч-ГІалгІай АССР Малгобекски района СоатІина хьарчочун дезале. Къамах — гІалгІа. 1958 шера денз КПСС член ва, образовани лакхера я, КПСС ЦК-ера Заочни лакхера партийни школа чакхъвыкхкай, исторически Іилмай кандидат ва.

Къахьегама гІулакхаш дІадолаьдаьд 1955 шера Казахски ССР ГІавлодарски областа Максимо-Горьковски района Трофимовски юрта клуба заведующи волаш, гІишлон комсомольски организацце секретарь хиннаь, цул тІехьарІа — комсомола Урлютюбски райкома инструктор.

1957 шера денз Нохч-ГІалгІай АССР-е болх бу Х. Х. Бокова. ВЛКСМ Назрановски райкома хьалхарча секретарала, КПСС Назрановски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующелла болх баьб. 1960 шера КПСС Нохч-ГІалгІай обкома аппарате балха Іоваолаваьь. Политически дешара ЦІен консультант, лекторски группа кулгалхо, цул тІехьарІа КПСС Нохч-ГІалгІай обкома юрта боахама йолча партийни органий отдела заведующе заместитель а тІехкха заведующи а волаш болх баьб.

1965 шера КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретаралла хорж Х. Х. Боков. Идеологически балхаца аЙхха вувазвенна волаш, цо дуккха низи хьинарн дІатийнкад республика къахьегамхошта коммунистически кхетам балара гІулакхаш. 1973 шера денз Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателалла болх беш ва Х. Х. Боков. Дамм терхо ю цо халкъа депутатий Советий организацинойно - массови болх дІахо эргабоахаш тоабара, боахамеи социально - культурнин гІирс хьалбара, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара дезкарашн кхоачашдеча цар лоархІам лехьбара.

Х. Х. Бокова дамм болх бу шиЙ идейно-теоретически боарам лохьбара, лархІа „а воаглаш лоархІаш ва из республика партийни советски активна юкъе.

IX-гІа, X-гІа хоржача РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла хиЙржаь, 1967 шера денз Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат, из ва РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя заместитель, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюро член.

КПСС XXV, XXVI съездий делегат хиннаь.

Дахьенна дьа гІулакхаш баььн долаш Октябрьски Революце орден, Къахьегама ЦІена Байрахха орден, халкъий Доттагіаллаа орден, «Знак Почета» яха орден, медаллаш енна Х. Х. Бокова.

КЕРИМОВ Муса Абдурахманович

Муса Абдурахманович Керимов 1938 шера ваьв Нохч - ГІалгІай АССР Надтеречни районе Беной - Юрта ахархочун дезале. Къамах — нохчо, 1964 шера денз КПСС член ва. Грозненски мехкадьтта институт, КПСС ЦК-ера общественни Іилмай Академи чакхъвыкхкай.

Къахьегама гІулакхаш дІадолаьдаьд 1961 шера «Красный молот» яхча Грозненски машиностроительна завода слесарь - котельщик волаш. Цу шерре а къона специалист хиларах тарра къачан машинашъена Аргунски заводе хьожаваьь, цига итт шера болх баьб завода инженер - конструктор а, цул тІехьарІа директор а волаш. М. А. Керимова хьахьехьад ше къахьегам дукха безаш вола болхло, технически грамотни специалист хилар, хьинаре дакъа лаьлад керда промышленни предприяти деГІайоалеча.

1971 шера КПСС Нохч - ГІалгІай обкома секретаралла хорж. 1976 шера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председателалла вохийт.

Балха тІа доагІар диззе хьадехаш, корта болаш гІулакхаш леладеш, наьха терхо еш ва М. А. Керимов. Дукха къахьегами хьинари тІадохийт республика дІахо экономически социальни деГІайоалаяьра, парте XXVI съездеи цул тІехьарІа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш ххоачашъра. М. А. Керимова хьинаре дакъа лоаш общественни вахаре, РСФСР-ен НГІАССР-еи Лакхехьарча Советий депутат, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюро член ва.

Муса Абдурахманович Керимовна Къахьегама ЦІена Байрахха ши орден, «Знак Почета» яха орден, медаль енна.

Шалински района «Пищемаш» яхача Аргунски завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха хоржамашта хьалхарча собране массева раьзьв я волаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй Муса Абдурахмановичн Керимов.

Окружной хоржамаш комиссе № 960 йолча Шалински хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй М. А. Керимовна.

КРЮЧКОВА Галина Семеновна

Галина Семеновна Крючкова 1960 шера яьй Нохч - ГІалгІай АССР Грозненски района Ильински станице. Къамах — эрсе, ВЛКСМ член я, образовани юкъара я.

1979 шера денз 1982 шерага тхачалца Грозненски района «Ильинский» яхача комсаю лаьвча совхоза доярказ болх баьб. 1982 шера денз Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза шурий комплексера доярка я.

Г. С. Крючковас хьехьехьад ше хьаьнален инициативни болхло хилар. Ше ма ярра кхарезаяьй шиЙ специальность. Профессионални знанеш КІоарга хиларо, шиЙ къахьегам бехкъахам хеташ лелабаро йиш хулийт цунга шерра шера планаи заденеши тІеиЙца социалистически декхараши ххоачашде. Масала, 1983 шера хІара ххоабача Іаттагара планарІа 2650 а социалистически декхарехь 2700 а килограмм шура йккха езача метте, 2915 килограмм йккхай цо, хІаьта 1984 шера кхы а лаккхаГІа да уж хьокхамашЦу цкъан хенна цо Іалашду хІара шера деррига Іаьсий метта хулга. Балха хьокхамаш даим лаккду Галина Семеновна. Крючковас болх бечь «Красное знамя» яхача колхоза бІаргІачча шурий комплексо. Ухх тІехьарча диъ шера шура йккхара план 110 процентн социалистически декхарш 108 процентн ххоачашъхьай комплексо. Карарча пятилетка диъ шера план пачхьалкхенга дулх дохкера 100 процентн шура йохкера 100,2 процентн ххоачашъхьай колхозо.

Г. С. Крючковас общественни балхаца толаме цхьана тарду къахьегама гІулакхаш. Из — ВЛКСМ Наурски райкома член, агитатор. Галина Семеновна Іархіа а йоагІаш поархІаш я къахьегама коллективе а комсомольски активна юкъе а.

Наурски района «Красное знамя» яхча колхоза колхозхой хоржамашта хьалхарча собране массева раьзьв я волаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьлй Галина Семеновна Крючкова.

Окружной хоржамаш комиссе № 958 йолча Наурски хоржамаш округе гІоллаш РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци яьй Г. С. Крючковна.

«НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР IИЛМАИ ТЕХНИКАИ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛАХЬА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Дуккхача шерашка беркате тохкама болх барах, Iилманна карагIдувлараш республика юртбоахама производствана юкъекхахьарах «Нохч-ГIалгIай Iилмаи техникаи заслуженни деятель» яха сийлахьа цIи лойла:

Анчербак Иван Моисеевича — Iилман балха Нохч-ГIалгIай республиканеки паччахьалкхен юртбоахама опытни станце директора заместитела, юртбоахама Iилмай кандидата;

Цуров Али Махеевича — Нохч-ГIалгIай республиканеки паччахьалкхен юртбоахама опытни станце латта леладара отдела заведующена, юртбоахама Iилмай кандидата.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1985 шера 13 февраль.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Хьалха латта опыт республика юртбоахама производстве йоаржаеши юкъекхухьаши дуккхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Джамбулатова Лидия Хасбулатовнана — Нохч-ГIалгIай республиканеки паччахьалкхен юртбоахама опытни станце йоккхагIйолча Iилман болхлочоа;

Щелкин Александр Ивановича — Нохч-ГIалгIай республиканеки паччахьалкхен юртбоахама опытни станце комсаш лелаяра отдела заведующена;

Сембаев Суип Хасановича — Нохч-ГIалгIай республиканеки паччахьалкхен юртбоахама опытни станце воккхагIволча Iилман болхлочоа;

Никитин Анатолий Дмитриевича — «Гикаловское» яхача Нохч-ГIалгIай производственни объединене люцерна ги даккхара керттерча агронома;

Цароев Хож-Багаудин Юсуповича — Нохч-ГIалгIай республиканеки паччахьалкхен опытни станце директора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1985 шера 13 февраль.

ХIанз духхьал дIабалалургда сога: ялх шу хьалха тха совхозе гектерницай болам вIашагIболла болабеннача хана со тешаш яцар цу гIулакхо болх тоабе боахама гIо дергда аьнна. Геьнаш а ца гуш, оасаро хьалйикъа ма ярий тха комсий бецамаш. Кхыча тайпара хила йиш а ярий из, нагахьа санна комсашта деш цхьаккха гIулакх ца хилча? Латта тийсача удобренешеи дийхкача хивои оасар кхы а чIоагIагIа хьоа ма дорий.

Халкъо оалаш да: «Сагото кхаьчача — коаниI елла». Иштта нийсделар гIулакх тха плантацешка: оасар лакх а денна, комсий гаьнел котдаьлар. ТIаккха комсашта кулеча лазараште — мельдью, гроздевой листовертка, кхычарна — духьала химикаташ етта вIаштIехьдалацар. ХIаьта из бахьан долаш кхы а кIельюсар комсий гаьнаш. Геттара кIезига яр чуккхьа комсаш, цунга хьежжа лохделар болхлой алапеш, наьке безам никкхар балхах. Доладелар тха латта комсаш дика хулаш дац яха хабараш а. Цу дерригне уйлах бохаборе нех.

ХЬАЛХАЛАТТА ОПЫТ—МАССАНЕНА

КОМСАШ ДУККХАГIА ХИЛИЙТА ЕЗА

Хувцадала доладелар гIулакх ялх шу хьалха. Керда директор вера совхозе. Из вар Тимирязевски юртбоахама академи а яьккха йоккха опыт а йолаш вола А. Шундулаев. Директора могадир тхона иттех кхелсага, комсаш лелаеча балха даха, болх дезала подряда методагIа а беш, вешта аьлча хIарене лелае кхоккха гектар комсаш дIа а эцаш. Эггара хьалха раьза хилер из хIама де Юсупова Зулпа, Ахмарова Табарик, Закаева Халипат, со, кхы массехк дукха бераш дола сесаг.

ДIадоладелар болх бе. БIарччача гурахьа хIара денна дир оаха оасар. Болх сихха дIебодацар. Комсашта бIарахьажа а хало дар, геттара эсала яр гаьнилгаш, комсий гайдолгаш лезар а долаш дар. Оахош леладечох гIулакх хургдац аьнча хетталора, балхара дIадовла безам хулар. ХIаьта а хIара денна балха ухар. Комсий мугIараш гучадаьлча механизатораш баьхкар тхона гIонна. ТIаккха тха а бIарган сийрдадаьлар.

Трактористаше лаьрххIача агрегаташца обработка йора комсашта, гербицидаш еттар. Оаха а Iодахкецар целаш. Тхоца дуккхача хана плантацеш тIа болх бир тха доккхагIа долча бераша, моароша, кхыметтел гаргарча наха а. 1978 шера ханнахьа дIакъайлар оаха комсаш, комсий гаьнаш кIезиг-дукха метта а йоалаяь.

Дуккхача моттигашка нийлха яр плантацеш. А. Шундулаева мога а дай, оаха лаьрхIар яьсса моттигаш керда саженцаш ца а йогIаш, комсий саьргаш латта Iо а дехкаш царна тIера дегIаухача саьргашца хьалйиза. Иштта хIана дир оаха? Из дир керда дIаегIа комсаш 3—4 шу даьлча мара ца латача, комсий саьргаш тIара хьалъяхараш цу шерра а летандаь.

БIарччача Iай ремонт йир оаха шпалераштa — кагденна бIоагIилгаш хувцар, хьадача аьшкасаьрга метта кхыбар тохар. Из болх бешше дешар, лакхйора говзал. Механизатораша хIара гектара кхоккха центнер йолаш удобренеш тайсар. Оаха чудуйташ хий диллар.

ЙIохлушше кхы а чIоагIагIа бе доладелар тхо болх: комсаш хьайийллар, еIар, шпалерех хьалйийхкар. ДIехобихьар оасарцара къовсам — из геттара дукха дар. Цхьан юххьера дIа а йолаенна плантацена оасар деш чаккхъяьлча, оасар даьча юха тIадоалар оасар. ТIаювла йоархI дIаяккха мара езаций, тIехьадаккха йиш йолаш мичад сов дIаьхденнача комсий саьргий йовхьаш дIатедар а. Дувцилга а йоацаш дукха дар де дезаш хинна балхаш.

Дукха болх бора механизатораша а. Цар комсий мугIараштa юкъе обработка йора, ядохимикаташ еттар, ханна йоле хий дехка сеть йоаккхар. Цхьабакъда, хьалхарча хьувкъамо гIаддиганзар тхо, кхыметтел массанел дикеIа болх баьча Юсупова Зулпайна а, гектара тIара 17 центнер мара яланзар комсаш. Кхетадеш да, лоха дар елапеш а.

Амма даь балхаш дукха дар, цудухьа кхыча балха даха а лацар. ХIаьта А. Шундулаев а вар, цхьаькха шера болх бе, доврґдац оеш хьега къа яхаш. Цунах тхо тешар. Из нийса а хиннадар. 1980 шера денз лакхбала болабелар хьувкъам. Дика дегIеухача комсаша бIарг хьестар. 400 сомага кхача даьлар елапеш. Дика йора тхона моральни поощрени а.

Лоацца аьлча, дика тоаелар совхоза комсий плантацеш. Комсаш йоххара паччахьалкхен план кхоачашъе болабелар боахам. Кхы а дукха да тхе балхах дувца, хIаьта а духхьал чаккхдаьнначa шера итогех мара дувцаргдац аз.

Дилле хьалха латташ хьайоагIаш я тха Юсупова Зулпа. Вокх гектарникаша а во бац тха болх, амма Зулпайца нийсвала могаш цхьаккха саг вац. Дахача шера сай нешал тола лерхIаш яр со, сов дика яр са участка тIе хинна комсаш: кIотарґаш дика дегIаяьхкаяр, гайдолгаш дукха дар. Деррига гIулекх дикагIча хана а дика а даьдар.

Хьувкъам а дика бар — хIара гектара тIара 178 центнер яьлар участка тIара. Дукха хестайир со. Лакха дар сона къахьегамах деннар а. Премий е елар, Сийлен грамота цаI енна а Iанзар. Амма Зулпайла тIехьяла маганзар сона, цунна 200,7 центнер яьлар хIара гектара тIара. Се цунца нийсъенна ецe а, сона геттара дика хет цо иштта толам баьккха. Амма яхь дIехо а лелаергъя оаха. Дика дар кхычар толамаш а. Дукха ба тха бIаь центнерал тIехбоалаш хьувкъам чубена гектарникаш, планови заданеш шозза тIехкхоачаш а еш. Уж ба Мунаева Хьава, Исмаилов Iиса, Самбиева Тамара, Батукаева Нажабат, Маскаева Пирдос, Дакаева Зарган, Байтаева Шема, Загаева Марха, ЭлисхановгIао Асма, Малика, Забо, Загаева Халипат, Мадиева Айна, Ахмарова Табарик, Альтемирова Моша. Цо хьахьокх бокъонца бола комсаш лелаю говзанчаш тха хьахинна хилар. Цудухьа хIара гектара тIара 93 центнер комсаш яьлар тха совхозе дIадахача шера. ХIаьта из цаIи ахи план ма йий. Лакхделар мехка кхачан программе кхоачашъеча оаха лаьца дакъа.

ХIанз укх сахьате Коталон 40 шу дизара сийне къахьегама вахте латт тхо, КПСС XXVII съезда даха ма доаггIара накъадахара къовсем лоаттабу. ХIаравар дага ва тхоах дерригача халкъа ЦIейна ший къахьегама совгIат кийчде.

ЗАКАЕВА Кока,
«Надтеречный» совхоза комсаш лелаер.

ХОРЖАМАШКАРА ХОРЖАМАШКА

КХОАНЕН УЙЛА А ЕШ

ТIеххьара хоржамаш хиначул тIехьагIа чаккхъяьннача юкъа дог гIоздоаха дукха а хувцамаш хиннад Назране. Городе хьалдаьд моттигерча Совета доалахьа дола 110 квартира йола нах чубаха цIа, кхо тика, хьайийллай аптекеи бувзама отделении. «Чечингсельстрой» треста чуйоагIача ПМК-432 подрядни организаце коллективо хьалъе йолаяьй почтамт, дукха балхаш даьд г. Назрань тоаеш, хозъеш. Московски улицагIа бола никъ тоабаьб, трикотажни фабрикера больнични комплексага кхаччалца бода никъ баьб, асфальт а буллаш. ЖагIа билла гоальй Вокзальни переулок, дукха балхаш даьд цхьоалагIа микрорайон тоаеш, кIоагаши ораши дIадоахаш. Цу дерригнех а тха дIадахад 653 эзар сом совгIа ахча. Укх тIеххьарча хана дукхагIа хьалдеш латт бахача наха шоай доалахьара цIенош. Из кхетадеш а да, хIана аьлча, тоаеннай цар тарошаш, бIаьхегIа бах уж, йиза я цIен ченаш. Пятилетка йолаелча денз бIаь совгIа цIа хьалдаьд наха шоай чотагIа, бархI эзар совгIа квадратни метр майда дIа а лоацаш.

Бакъда, цу даькъе депутатийи города ерригача общественностен керттера декхар сенах латт аьлча, из латт Горсовета бокъо а ца луш наха цIенош хьалду моттигаш ца хилийтара тIахьожам лоаттабарах. ГIулакх кхыча тайпара хила а йиш яц. Шоай доалахьа дола цIеноштиповой хьисапе хьалде дезаш хиларах бола кхетам балара болх леррагIа бе беза городе бахача нахана. Уж дешаш хаьддан тIехьа тIайоагIача хана лаьрхIап къестадеш дезаш хилар шеко йоацаш да. ХIаьта уж цхьацца болчар шоашта бакъахьа хеттача моттигеи тилови проекташ йоацаши хьалдени йола моттигаш тхацига нийслуш я.

Моттигерча Совета балансе долча цIеношта капитальни ремонт яра хIара шера хьежаду 70 эзар совгIа сомага кхоача ахча. Бакъда, хIанз а дукха летть дуккхаза вIаштIардаьча цIеношка баха нах. Массанахьа даьдац цIеношка хьатIаахара дола наькъаш, доаггIача тайпара тоабаьбац хинпроводий, канализаце, электрически сетей болх. Цох керттерча даькъе бехке я коммуникацеш доаггIача технически хьале хилийтара хьадеча балхий боарама а дикала а лерттIа тIахьожам ца лоаттабеш йола «Межрайводоканал» яхеи жилищно-коммунальни боахамеи управленеш. Городской водохранилища бердий йистош чIоагIъяра балхашка дIадахийта лаьрхIача ахчах а пайда ийцабац дIадахача шера. Цу гIулакха хьожадаь хиннача 28 эзар сомах РСУ-с дIадахийтар дац иттлагIа дакъа хиллал дар мара. Тахан дега цатоам а болаш белгалдоах оаха город тоаяь хозъяра харжархоша тийнна наказаш дерригаш а кхоачашдаь ца хилар. Ала деза, городской Совета исполкома, города депутатски активо харжархой наказаш кхоачашдара эсала терко яьча кулгалхошкара эшар доаггIача тайпара хьадийха ца хилар а. Цуи тешал деш да кхо наказ — Ленина цIерагIа улица тоаяр, Калинина цIерагIеи Ингушскии улицаш тIа сердал дIатIайнгарн, сецача моттигашка павильонаш хьал а еш, го тувсаш автобус леларгйола гIулакх вIаштIехьдаккхари — кхоачашдаьдоацилга. Цу гIулакха бехке ба ДРСУ, Горгеплоэнергосета, ПУЖКХ кулгалхой. Городе бахача наьха дехараш, харжархой наказаш кхоачашдара де дезар белгал а доахаш шоай болх цар вIаштIехь ца баккхарах хьахиннад из.

Дега вас хуле а белгал ца даьккхача даргдац Горсовета депутатски активо шиш балха тIа цхьацца ледарлонаш ювлийта хиларах дIадахача шера массайолча производственни коллективаша толаме къахьийга ца хилар а. Керттерча даькъе балха низех, машинехи оборудованехи боагIаш бола пайда ца нийбар бахьан долаш шоай планехи тIапiйцача социалистически декхарехи лоархIаьяц трикотажни фабрика, РайПО коллективаш. Иштта, масала, 420 эзар сомаьха продукци кIезигагIа арахийцай соахка Назрановски трикотажни фабрика коллективо планагIа арахеца езаш хинначунца нийсдича.

АТП балха тIа хIанз а нийслуш да тайп-тайпара кхоачамбоацараш, ледарлонаш. Каст-каста хул городской транспорт лелара графикаш телхаю моттигаш, къаьстта салоIача деношка а телхаеш. Цу гIулакхо чIоагIа дега вас ю наха, цудухьа городской транспорта болх тоабара дешаш хадданза шоай теркама юкъмоттиге лоаттаде а доаггIача тайпара къестаде а деза депутатски активо.

Оаха дика кхетаду наха кхетам балара болх комплексно бе безаш долга, цу гIулакха культурни учреждениш оарцагIъяха езилга. Городе тахан да доккха культура цхьа ЦIа, кхоъ библиотека. Цар лоархIам геттара айбеннаб хоржамаш деча юкъа.

Цариа накъадолхаш чакхйоахача собранешка, совещанешка, вIашагIкхетарашка керда наказаш тел харжархоша горсовета депутаталла кандидаташ оттабаьча, «Электроинструмент» завода производства хьалха латтарашта Н. Султыговайна, М. Эсмурзиевна, трикотажни фабрика болхлошта Ф. Комурзоевайна, ХI. Медовайна, Р. Ажиговайна, АТП водителa С. Картоевна, кхычарна. Хоржамаш хургдолча денга шин бетта планаш кхоачашъе дош деннад города дуккхача производственни коллективаша.

С. МУЦОЛЬГОВ,
Назрановски горисполкома председатель.

ШагIа къахьегара йолча Грозненски комбинате хьалхалаттачарех ба цхьоалагIча хIамаш тегача цеха болхлой. Цар дикка тIехкхоачашъяьй январь бетта план. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба цига барзкъаш доахар Баркинхоева Iайшети, хIамаш тега мотористка Исаева Зидати. Шоаш хьаеш йола продукци дикеи тIехдикеи мара хилийтац цар.

СУРТА ТIА: барзкъаш доахар I. Баркинхоева, хIамаш тега мотористка З. Исаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

Говзанчаш

«Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа Котало яьккха 40 шу дизара даха ма доаггIара накъа гIо!» Из девиз а йолаш творчески болх беш ба «Чечингстройтранс» объединене рационализатораш. Рацпредложенеш балха юкъейоалаяра пхе шера план укхаза лаьрхIад 15 апреле кхоачаш а яь, цох хьахулаш йола экономически эффект 200 эзар сомага дIакхоачае.

Объединене профкомо, комсомола комитето администрацеца цхьана соахка пхезза конкурсаш яьй цехашка, отделашка, автобоахамашка дикагIйола рационализаторски предложени хьан лу хьожаш. Лакха я цу мероприятей результат.

Юкъарча гIулакха дикка доккха дакъа юкъехухьаш ба рационализатораш: воккхагIвола инженер А. Сиротенко, № 1 йолча АТХ мехмастерской начальник И. Бервянов, автослесарь А. Алисултанов.

К. ШАПАЕВ.

Доазол дехьара

Американски полице къиза Iазап ду Рейгана администраце чакхйоахача, ЮАР апартеида зуламеча режимаца «цхьана конструктивни гIулакхаш леладара» политикана духьалбувлараштa. Информационни агентстваша деча хоамегIа, «порядкага хьожаралла» американски столице лаьцав ЮАР посольства здании хьалхашка хиннача дуккхача наьха демонстраце дакъа лаьцачарех 98 саг.

«Трансафрика» яхача общественни организаце викало баьча хоамагIа, Вашингтонан Преторенея юкъера экономически тIемеи бувзамаш чIоагIдара духьаларча протеста манифестацеш хиннача США 17 городе дIабахача шин бетта полице лаьца а лаьца, набахта веллав 1000 совгIа саг.

СУРТА ТIА: лийцараштa юкъе — вовзаш вола иллиалархо Гарри Белафонте.

АП—ТАСС телефото.

Капитала дунен тIа

Iехадаъ ноахал

Вашингтоне каст-каста хозаш да «бераш вай кхоане я» яхаш дола къамаьлаш. Хетадала тарлу, американски администраце керттера йоакхо еш дола хIама кхувш йоагIа тIехье я, аьнна.

Бокъонца бакъда, эггара бIаьхегIа болча капиталистически мехка бераш материально Iалашдаь меттел, ираз долаш, цхьаккха цатоамаши халонаши йоацаш а хила дезар аьнна хеталуш хилар. Амма укхазара гIулакх вIалла тара а дац цунна. Факташа бокъонца теша а веш хьагойт, кхувш йоагIача тIехьен гIулакхашта американски Iаьдалаш башха сагота ца хилар. Долчча бесса аьлча, кхыча тайпара лархIа йиш йолаш дий из хIама, нагахьа санна США юкъера школа яьккхараш цхьаккха хIама ховш ца хилча. ЦIи хезача американски социолога Дж. Гэллапа даннеех, «юкъера образовани хиларах дола аттестат а долаш болча кагийча нахахи мехкарехи 34 процент совгIа бараш практически е функционально дешанза бус». «ЗIамига саг. — «Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» тешалагIа. — Нью-Йорке ваха саг, метро тIа ха лоархIа ца веш моттигаш дукха хул, хIана аьлча... станцей цIераш ешалац». Мишта Iомаде йиш я дешар, нагахьа санна английски мотт хьехаш болча хьехархочо классни улга тIа укх тайпара йоазош деш моттигаш кIезига ца хилча: «Сибар — аздил»? Духхьал Нью-Йорк яхача штаташка ва компетентни а воацаш практиковать деш вола 17 эзар хьехархо.

Цецвала хIама дац, США бахача нахах дукха хIама ца эшаш иттлагIа дакъа деша а яде а ца ховш хилар. США бахача испански мотт лебеча гражданех 56 процент ба йоазув ца ховш лерхIаш бараш, 44 процент неграш а санна, кIай бараш 16 процент мара боацача. ХIара шера дешара хьадувла цхьан миллионага кхоачаш дола бераш. Боккъалдар аьлча, «цхьаккха хIама цахар — из низ».

Фуд НТР бIаьшерене квалификаци эшаш боацача балхали, из а, нагахьа санна корабоагIе, геттара кьеча вахарали совгIа йоазув ца ховш волча сагага кхоачаргдар. ХIаьта дай-ноаной бе болх боацаш бисача, дезал кхоабараш бераш хулаш моттигаш каст-каста ма нийслой. 1923 шерре а хийцар США лаккхехьарча судо берий къахьегама эксплуатаци яра доазув оттадеш хинна федеральни закон, даьккха бахьан а футтарбара тара дар, цу тайпарча законо кхувш боагIарий бокъонашта доазув увттаду аьнна. Цу тайпарча иезуитски формулировка тIакIалтIадаьккхар деррига а. Дийцарашка диллача, боацача маьхах шоашка булуш боаца, низ бохабеш бола, бIеха болх барца «шоай граждански бокъонаш кхоачашъеш хиннай» США къонача гражданашa. ХIаьта цхьа дош а дац оалаш, кхетадеш да, шоаш бераш хиларах тарра къахьегамах долча законех, профсоюзех е социальни страховanех кIезига хIама ховш уж хиларагI баьча балхах тела мах лоха хилар, цар цхьаккха бокъо цахилар, уж «социальни бунт» е гIерташ цахилар бахьан долаш берий къахьегам капитала гIойленна хиларах. ДукхагIа долча даькъе юртабоахама балхаш деча, гостиницашка, мотелашка, автомобилаш юлача, улицаш цIенъеча, кх. дI. пайда ийбу берий къахьегамах. ХIаьта «Америка кхоане» йола бераш, цу тайпара йола «университеташ» а яьхе, шоаш дунен тIа мел йоаккхача хана къе а воча хьале а хул.

ХIаьта иштта хила езаш я цар берий кхел а. ХIана аьлча, вахар цу тайпара хилча, из хIама ца ховш хилар бахьан долаш бокъонаш йоз сага, хIаьта бокъо ца хиларо къел тIаяхь. ХIанз укх сахьате 4,5 миллион бер да капиталистически дунена бола «хьокхам» болча США дизалца даа хIама доацаш. 9 миллион да кIалбисарашта гIо деш йолча организацена луча хIамилгах дахаш, 1 миллион бер да болх ца бича ца доалаш а 7 шу даьлча денз болх беш а.

Социальни нийсхо ца хилар, бокъо йовр, къел бахьан долаш юкъедоагIа низаш делга. Американски вахара образ белгалъеш долча гIулакхех цаI а хинна дIаэтта дола низаш дар шерра хьахьокхаш да телеэкрана тIа. Нах боаберехи садистехи хул суперменаш. ХIаьта кхувшбоагIараш, шоашта безабенна телесериалий турпалаш санна хила а гIерташ, вIашагIбетталу бандаш а еш, могаю низа культ, наркоманаш хул, хIаьта средстваш лахара къоалаш ду, низагIа хIамаш кхухь. ДукхагIча даькъе, хьалхара къоал гучадоал. Уж хила гIийрта суперменаш а ца хулаш, вахаро даькъаза баьха, тахане йоаца, кхоаненга бода никъ шоаш леладаьраша бийхка бола нах хул.

Даьгара воIага а додаш лола йоазув цахар, къел, хала къахьегам, бокъо цахилар — уж дерригаш цхьана хьайийцача царел массанел йоккхагIа доакъазал я американски бизнеса эггара чIоагIагIа дегIадоагIаш дола дакъа — берий порнографи. Кхыметтал буржуазни морало а эхь дайнеи аморальнии лоархIаш дола хIама да из. Амма дерригa ахчах доххаши эцаши долча моттиге цу наькъаца рузкъа Iоадеш бараштa йола фигови листок санна хIама мара дац мораль яхар-м.

Духхьал США чухь доаккх хIама леладеш бараша бераша дакъа а лоацаш долча порнографически фильмашта прокат яра, къайлагIча берий проституце, кагий бераш харцахьа дахара специализаци еш йола «дезалий пансионаш» оалаш яраш лелаяра наькъаца 1 миллиард совгIа доллар. Ала йиш йолаш дац, селла бIехача наькъаца бIаьхий хулаш болча цу тайпарча хIама лелалураштa духьала американски фемида къовсам лоаттабац аьнна. Общественнии динеи организацеш а я цу социальни уна духьала йовла гIерташ. Амма бокъонца лаьрхIача, правови а общественно-религиозни а организацей низ бац цхьаккха хIама де. Цкъа-дале, «дезалий пансионаташи» «телефонаца хьаеха йиш йолаш йола йиIигаши» йолаш хилар ховш да духхьал довзаш долча бахьанех шоаш самукъадаккха ухаш йола моттигаш наха дIайовзийта раьза боацача лаьрххIача клиенташтa. ШозлагIа-дале, бокъонаш лораеш йола органаш нийца я, вешта аьлча цу бизнеса юкъе дакъа лоацаш я. ТIеххьара а, порнофильмаш кийчдаьраш суде бала белча гучадаьлар, цу «шоай мукъехьа болча предпринимателаша» леладу гIулакхаш кепайоазон паргIатон гаранти луш йолча США конституцена яьча хьалхарча поправкага хьежжа леладаь хилар. Пародоксальни ситуаци отт: нагахьа санна уж гIалаташ леладерашта порнопродукцена кепаетта бокъо ца лой, цо толхаю кепайоазон паргIатон принцип. ХIаьта царна из бокъо елча цо, толхаю общества моральни кIийле.

Ханаш а нраваш а хувцалу яьхад Цицерона, Римски империе праваш телхаргхиларах са а кхувш. ХIаьта, ховш долчча тайпара, гIалат а ваьнавац. Дукха хIама цахарца, наркоманеца, бераша деча зуламашца цхьана берий порнографи хестаяр американски вахара образе дилла долаш дола хIама хиннача хьалашка, кхувш йоагIача тIехьен йоакхо еш хилара хьакъехьа американски администраце дувцараш лаьрххIа нах Iехабар деце а моттийта леладеш хIама да.

Г. РУСЛАНОВ,
(АПН).

«БИЦБЕННАБ...»

Электричество... Мала варгва цун хам баь, из епаре мишта хургдар вай вахар? Барзкъа тохаш йола аьшк, хьажа телевизор, йоага лампа, массагI да уж цо вайна лураш. Дуккхаза оалаш хезад сона боккхийча наха: хий ах боахам ба, аьле. Хий ах боахам бале, вож ах боахам электричество я ала мегарда майрра. Цхьабакъда, электричество иштта боккха лоархIам болаш хилар каст-каста диццлу вайна, цун хьурмат а кхом а бац, эшача а ца эшача а йоаю. Цун тешал деш дукха масалаш доаладе йиш я.

Укх деношка Сунженски районе нийсвелар со, чIоагIа безам хилар моттигерча наьха электричествох йола уйла йовза. Карабулакерча № 2 йолча юкъерча школа директора Б. Д. Суянока дувцачох цар геттара боккха болх чакхбоакх дешархошта а хьехархошта а юкъе электричество зехьа ца йоаяра кхоьре хьакъехьа дувцаш. Коридорашка лампаш йоагаш моттиг яцар, къаьга денача дено сийрдаьхача дукхагIйолча классашка а дIайоаяьй уж. Бакъда, массаболча хьехархой дегашка хиннаяцар электричествох хьурмат а деш пайда эцара уйла.

2 «б» классе чухьежаш ба сийрда маьлх, хIаьта а делкъенга лоталь лампаш а йолаш, ший урок дIахьош я хьехархо Н. И. Халина.

— Лампай сердал эший шоана таханар дар санна сийрда денача дийнахьа? — хетт аз цунга.

ШIаьхха урагIхьож хьехархо са хаттарах кхийте.

— Эшац, йицъенна йиса яр со. — йоах цо.

Спортзала тIехьнахьа боккха чIега улл, бакъда, цу чура лампаш дIайоае бицбеннабий хьажа безам хилар. НиI хьайнiллача бIаргадаймар укх тайпара дар. Раздевалкашка выключатель яллац, тока ши саьрг шоайла вIашагIхеттаб. Из фу яхилга да аьлча, укх чу йоага лампаш дени-буси дIа ца йоаеш я яхилга да. Цхьаккха пайда а боацаш электричество иштта зехьа йоаю цхьа выключатель дIа ца йолларах. Цу гIулакхаца уйла йоацилга да ца аьлча, фу аргда цох.

Спортивни инвентарь чу латтача цIалга чу дIачуваьлча хьалха хиннар а диццдеш хIама дайра сона. Физрука А. Бугаева хьа а сна Iоттаяьй цу чу кулгкара хьаяь, пIелг санна сома спираль чуулла плитка.

— Шийла я укх чу, — дувц цо.

Школа директора ма алара электроэнерги кхоярах боккха болх бечох тара дий гIулакх? ВIалла тара а дац. Дешархой бехкагIа йоагаш цхьа лампа яцар школе, бехке бараш хьехархой шоаш бар. МалагIа масал тоьт цар шоай дешархошта?

Карабулакерча бувзама отделене чуваьлча дукха нах ба. Цхьабакъда, царех цхьанне а дIаккхайда дIайоаьяц, уж йоацаш а сийрдача цIагIа йоага лампаш.

— Сийрда я укх чу, лампаш вIалла эшаш а яц тхона, дIайоае диццденнадар тхо, — бехказа ювл бувзама отделене болхло О. Иванова. Бехказа валар пайда бий зехьа йоаль электроэнерги-м цох юха меттаоттарг эпичай.

Иштта вIалла эшаш йоацаше делкъа хана лампаш а сега болх беш яр Карабулакерча рудай йоацача гIишлон материалий завода секретарь Фаргиева, цигарча № 55 йолча аптека кассир Кравченко. ХIаьта Карабулакерча библиотека болхлой лампаш а сега, уж кхыча саго а дIа ма йоайойла аьлча санна чIега а теха дIабахабар.

Хеталу цхьацца лампа ца эшаше а йовгар аьнна фуд аьле. Цхьабакъда, хIара цIагIа, предприяте, учреждене йоагараш IолаьрхIача царех цаI хинна а ца Iеш, бIаьш, эзараш хул. Цох доала зе мелд дувца дезаш а дац аьнна хетт. ХIаьта а цхьа масал доаладергда аз. ДIабахача январь бетта Сунженски бувзама узла йоагIачул совгIа 5 эзар киловатт-сахьат электроэнерги йоаьй. Из да-кх дIа ца йовеш ютача лампаех, йовхала плиткаш лелаярах, кхом а ца беш кхыча тайпара электричество йоаярах хьахулар.

ХIара дийнахьа телевизор чу, радио чу, газеташ тIа дувцаш да цхьаккха а вицвала бокъо йоаца электричество кхоярa дош.

С. АРЧАКОВ.

Письмош

ЛОРАДЕ ЦАР СИЙ

Сийлахь - бохкача Даймехка тIем тIа вай таханара сийрда вахар бахьан. Шоай сиюш Iаденнарш Iаанга бицлургбан. Уж бицлург ца хIара масал да Iахкуш йолча тIехьенна цар IIерш йиш ца йлийта а пар сийна а дегIа памятникаш.

Царех цаI да Назаренски район Нъхар - Керте гувна тIа хьал-Iо мел вовзаха гургдолчча доаллача венарий каша тIа дагIар а.

Уйсаза боахк сийлахьча Даьхен дешал доле - къоначаш, ленинкан Советски Союза турнал В. Поповнинн, В. Юдин, Г. Павлов, М. Смуглаев.

Оаха, вегеранча, гIалнаш дIайогIаш, ту памятнинна гонахьара могIар хозьеш, тоаеш леладу из.

Цхьабакъда, цхьаши кIира хьаьтха со цига вахача дог дехар са. Бохийала хоза яь хинна гонахьара аьшка карт массехк мотт!ера йохалй, кагIалI. Цу ту доахан а чугул. Из кIира суг иштта сайна бIаргадайча, се цу даллачу кIал уллаш санна хийтар соца.

Малав из карт йохас кулг хьалъаIенар. Цхьаккха хIама дела дий цу сага? Сога диллача-м дац.

Цхьаккха а къамах воанаш, сий дайна саг ва-яь.

Хьара денна ихав со цига, из карт хьатоаяра районера кулгалкой оарнагIбха ГIийтгаз. Бакъда, уж денош ца соховахача а карт еххача латташ я.

КIеанга мах баш дийна бисарий вахарах Дьхьено бенна - 20 миллион саг. Из дин-далийта вай янна а боьбо яц. тIема шеташка со хийла этташ Iоаважа юхь - духьа-ла, сола дайнаг ала бахьана доага лаьтта, самолеташ йоагашбахьана кIуро бийса тIевча санна бакъдер-заш сингле. Соги тоху вахара мах. Пудухьа Дьхьеч сийле ьхьнка байнарий сий де-деза.

ТIу гIулакха района партийни а комсомольски а оргинзацешна йоагIгIача латтара йоакхо яь. Цар денхар да цу кашан гонахьара карт Iалъамат техна тоайта, из мотт!ир цIацкъамо бIарг санна лорае, доал де. Цу каша тIара хIара бахьа мегрIнаг деза да тхона — ветеранашца, деганча йохкка чоь хул цига аргIа йоагар да бIаргадайча, шудухьа - районерни боргIгача ветеранаш цIергIа дех аз лорадеца йоагIгIа. Дьхьс бахьан байнарий каша.

М. ОЗДОЕВ,
тIема ветеран, легчик хиннар.

ХIАНА БУ НАХА ХЬОВЗАМ

Са йоIо воI ваьь дукха хI йоагIашт. Со чоагIа гIалIийгай цу гIулаххо. ХIаьта воI Гроэне ях, со — Орджоникидзевски станце. Ваьхара мукъаьлъ-ча саррахьа из йолча ух со, цунна эша поп-къостал де а кIаьнках бIаргтоха я.

Цхьабакъда, инга жертIа дIакхача йпш-м хилар, Гроэне уха автобусаш дукхагIйолча хаьа графикагIа да леладь. Масала, хIара дийнахьа 16 сахьати 25 минути ялча Орджоникидзевски станцера Гроэне автобус ух графикагIа. Цунна лаьрхIа балсташ дохк автостанце наскI. Иштта из доллаше а автобус вIаьлла а хьа ца йоагIаш хул цкъаза...

Ах сахьата соагIа кхийкачул тIехьагIа, такси я лаьце, Ростовера Баку бодача новкъа а яьце, цигара дIанхай со Гроэне.

Автобус хургIоаьлга автостанце хьалхе хоам а ца бен, хIана бу наха хьовзам?

Р. СИДОРОВА.
Сунженски райвоенкомата болхло.

МАССАЗА ХА ТIА ЛАТТ

Хадданза дIа-са лелача тайп-тайпарна маркех йолча автомашинашка фе хьожаш, наьхьашка лелара бохьоначш шоферашка техна ца яIтара тIехьажаш а поэтгабеш шоай массазарча посте латташ бар наьхьашка патрульпоров а н-и ечд служба инспекторш З. Кацеев, С. Сулейманович, Ю. Гуцериеви. Кхычарел цхьаккха тIаманца белгалдоалаш дацар сайренгIахьа песта латта дIайха ахкеи дн. Ер наIай, аьнна, хатар хургIилараех белгало еш хIама дацар хьагуш. Бохьоначаш дIа ма дехха-ра шоашкара цхьаь цаI гIа-лат ца доалийташ тIехьъоьнар Гроэнгскав а Ростовгахьа а лелаш йоаа автомашинаш.

Цхьаьха поста юхье гIолла Ростовгахьа йодаш чакхъйи-кхар брезент тилла йоаа беза мухь лелабу автомашин. Шеттехьоалаш цхьа тамашийна IIерхьажар водитель посте латтача инспекторатте, тIанэ-хIанэ ше соаггар кхераш санна. БIаргагучара кхойлаваш лагалъ сихьъь дIалъалар цо шин кIаргат еххача латташ я.

— Тамаш я-кх цу машина тIа ваьIача водитела уйлаш цIена хиннабле, — аьнна, ИИстэпар поста воаккагIвола инспектор З. Кацеев. — Белгалгала цхьа во дар дь водаш санна хет сона из.

Тхо шу соагIа ха я Зяудина инспектора декхарш кхоачешаш, дукхаза дакъа лаьцад цхьаь-хIамаш дайнад цунна цу юкъе, дукхаза дакъа лаьцад цхьаьца-цедола зуламаш дакъаш гучабоахача е, цудухь балха оп-ераторе а, цудухь балха опе-ратор а шоайр из шофера бо-ларах.

Цо аьннар бакъдеш санна, ведда хьатIавер инспекторашца цхьа саг. Из вар совхозна бенна IIу. Цо дуцIоч, хIтехта машинна тIа балькха дикагIбола цхьа етт а-бодабаь дIавахар хIанзна массехк саг. Машина, цо яхача, Ростовгахьа дIелетай.

— ХIа, кIентий, бакъгIулараЙ аз аьннар, — аьлар Кацеев Зяудина ший новкъосташка.— Уихо хьедувдучех а йоIо цу шин кIаргат ешнаI, Iалъта Гуцериев Юсеп ачхан премн ялерца белгалбалхкхаз.

Р. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: дикагIбола автоинспекторашца (вьдделъара автотеавд) З. Кацеев, Ю. Гуцериев, А. Шапгукаев.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

КЕРДА МАРКАШ

Вай республике кхьыьаI пожарни транспорта историю-на хетаьлча кердача маркаI серн. Цо довзийт пожарни охрана организованни систе-ма мишта деIаенай.

1904 шера наха дIабовзийта хиннаб дахьай цагIа шийпкашш ма йоагайойла, пхьоалеш. Банеш шавруча кердаш йохийлIа, яхаш бо-да сопам.

1803 шера Александр-I ужаалIа фронте бича пайдаь-нейнаш тIеи подводаш тIеи гойтар полярнеш ба.

1904 шера Санкт-Петербургски пожарни командан-на пожарни автомашинаш гучабаьар.

Зтнара хьалхара пожарни автомобиль яр 10 саг чу а хошаш, ши йоаяра йола пи-способленаен а йолаш.

Из хьатIаш я 10 кепиг мах болча марка тIа.

15 кепиг мах болча почтови-ви марка тIа латт «Лесенер» яхача заводо аранхина по-жарни машин. 14 саг чуво-дана из ду автомобиваш чу йи йоаяра эшаш-йола тайп-тай-рана приспособлени я, 12 яри бIаьха цаIи кхы с инструменташ хьашеш спасательни муашаш тIехьараш а долаш.

«Руссобалт» яхача Русско-Балтийски заводе хьалъа автомобиль я 20 кепиг мах болча почтови марка тIара яр, 1913 шера арахийна я ни машеп. 40 говра иш болда бинь цилиндрови двигательта тIалатташ хиннаб из. 12—14 сага лаьрхIа я из автомобиль. Машинаш говрашта тIехьа йиаьаш хинна новкъа-каш йоагаьш, маркаш тIа гойташ я Сухаревски тIала. Соколиьникашка хинна по-жарни качагна, Петропавлов-ски крепость.

ГIулакх тесса леладу

Торговле министерства, республика халкъобахама тайп-тайпарна довзъоьнгар-на болхлой Iалаьно яра ор-дений объекташка кIезига зе давьац IIерш ювларо.

Цхьайтталагlча пятилет-ка Iадахаьча дин шера дух-ьал потребительски коопе-рацие объекташка массехк шIи яьнна 500 азар сома маьхьа хIаман йоаяра а еш.

IIераш йийнай «Продтовары-I» яхача объединене №№ 51, 28, 84 йолча ти-кашка, Ачхой-Мартанера тIнкаг. Йьгай Гудермерера качан товараш дохка тIиеи Веденски районера цхььа-кхеи. IIьалъарча университараш цIи яьлар 158 шин сома ло-да деш, ишшта цIи яьлар Орд-жоникидзевская яхача станцерча кулинарни тIикаг.

Пар балъанаш техача, гу-чадаларад торговле болхло-ша дукхагIолча дахьье цIи па яIлийтара кхерамазлеи бокъоначаш дора ца яри шоай декхарш долаеш, ца бесса доаллаш а ца деш, зудамаш дуллийташ хилар.

Хьаьта IIераш па ювла тарлора наха гIулакх дечча сференера болхлошта цIи па яIлийтара кхерамазлеи бокъоначаш дора ховаи йоагIIача бесса лорвенни яларе.

Цо дарца цIи яьлар Iадахаьча кхераме я гуйран-Iан зама. Цудухьа предприятей кулгалхой, складий, базай, тIикай болхлой декхар да йоаяй, яийна болча объекташка цIи па яIлийтара тIехьара бехитокам лаклбелга.

Вай республике хIара ме-ра торговлен юкъара кха-чани объекташка цIи па яIлийтара кIийдаь хьаьаи мишпад-хьоначаш долча компа-ренси тохкамаш ду. Цу тайпара меторипати чакъ-лаьккхар 1985 шу хьаьул-лаш а.

Фу дар тохкамаша хьаьхьар-хар Торговле духха-гIолчча объекташка, хьаьха-дIалаьха терайка сайна, гIоаьа тIелхаю цIи па яIлийтара кхе-рамазлеи боньъашш.

Бокъонаш къаьстта духха тIелхаю Респотребсоюза систе-ме. IIьераша цIерга Урус-Мартановски, Гроозне-ски, Шелковской, Гудермерс-ки, Шалински РайIIО председателаша новьъосташа Шапнова, Энгиноева, Осма-гирова, Ингкирбиева, Дацае-ва Госпожнадзора предпи-саеш терклал а яп шоай районашка чуйоагIча объ-екташа цIи па яIлийтара цIкъанкха ишпо а яйтап. Хьаьта дIадахаьча кIарг июль бетта Центросоюз тIаийцар «Потребительски кооперацие объекташкарча цIи па яIлийтара кхерамазлеи хьаI яхоачам болаш па хIилараях из тоодара тIехьа де дезарехь-ба болча Сопам. Цхьаьтта, из документо а меттахьа бальца-баш вай лакхелье бувшап бо-ла новьъостий. Тхо хIкъаьна респотребсоюза торговлени хIаман хиннаш 1237 объ-ектах 433 тIиштIенначча тIиш-лошка е «Уралочка», «Вете-рок» яхарш сана йолча павильонинна ухи. Иштта на да 1977 шера октябре Нохч-Iалгlай АССР Министрий Совето бьь Соцам тедхаьел-га.

Торговле объектех ахаш гарга яраш пожарно-охран-ни сигнализаци йоацаш я. 50 процент совгIа яраш, те-жефани йоагаш а уж мис-сел йоае хий доацаш а я. Респотребсоюза объекташ-таш 284 пожарни водоемех 76 пайдана йоацаш я. 586 объект цIи йоаяра кохъьанца эшача средствашца Iалаьъ-яна я. 207 объекте дахьат конструкцеш цIи чаьх ца йоалийтача составада обра-ботка яп-ша я.

Торговле объекташка цIи ялара кхерам совбоах гIу-дакх деча персонало шийла-на хана, помещени йоаьхьар духьа а хIаче кийчбар духьа а электрически приборш седларо, Пальенаш увзаро, па эша тара гаьна ца йоак-ьхаш, ишкаш йоагаеш хиа-ро. Уж объекташ централь-ни отопленена йоадхьеррйбо-лаш хулийтIира тIоагIа ле-дара леладу. Объектанца паспортинаш яра деанна-ялаш кIестадеш а дац. Районни потребительски об-ществашца шоай лоIамагIа иIаназгIкъийта пожарни дух-ьал тIаьхьа тIа маьр йо-ашш яц, чакхъйаш пожарно-техническ минимумашни ин-структажаш. вIаийтехьльъ-лаш пожарно-технически комиссеп.

Духха кхоачамбоацараш па Урус-Мартанерча, Ачхой-Мартанерча, Шелковской-рн, Наурски районера пер-вичка райпнни универмагаш-ка. Уж массехказа болх ца байташ дIаезIайийлай пар-ьахьалькеи пожарни надзоро-ви тIа маьр йоаш ял, чакхъйаш пожарно-техническ минимумаш ин-структажаш. вIаийтехьльъ-лаш пожарно-технически комиссеп.

Духха кхоачамбоацараш па Урус-Мартанерча, Ачхой-Мартанерча, Шелковской-рн, Наурски районера пер-вичка райпнни универмагаш-ка. Уж массехказа болх ца байташ дIаезIайийлай пар-ьахьалькеи пожарни надзоро-ви тIа маьр йоаш ял, чакхъйаш пожарно-техническ минимумаш ин-структажаш. вIаийтехьльъ-лаш пожарно-технически комиссеп.

Духха кхоачамбоацараш па Урус-Мартанерча, Ачхой-Мартанерча, Шелковской-рн, Наурски районера пер-вичка райпнни универмагаш-ка. Уж массехказа болх ца байташ дIаезIайийлай пар-ьахьалькеи пожарни надзоро-ви тIа маьр йоаш ял, чакхъйаш пожарно-техническ минимумаш ин-структажаш. вIаийтехьльъ-лаш пожарно-технически комиссеп.

Духха кхоачамбоацараш па Урус-Мартанерча, Ачхой-Мартанерча, Шелковской-рн, Наурски районера пер-вичка райпнни универмагаш-ка. Уж массехказа болх ца байташ дIаезIайийлай пар-ьахьалькеи пожарни надзоро-ви тIа маьр йоаш ял, чакхъйаш пожарно-техническ минимумаш ин-структажаш. вIаийтехьльъ-лаш пожарно-технически комиссеп.

Цхьабакъда, кхыча мех-кашка IIолла а лийна, ахча а дахьаш цIаверза тхоьна ераш дIакхайса да — Бора, IIаьта а кIалыко Сапинга ву шийла. Бора дIавахар йоха Давода, ераш наьхьа-боал.

В. КОВАЛЕВА.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Республика экранаш тIа

«ЛЕВ ТОЛСТОЙ»

«Лев Толстой»—вайна мас-саненга а дика йоаяш цIи я из. Цун мах бав варгвоаначча произведенеех дахьа дух-ка а фильмашш да вай мех-ка а доаьсл арахьа бе ба-да, йоазонхоуча вахар дуу-цаш хIанз Сергей Герасимова данкхалца хиннадан.

Толстой, кхоламаеп уй-лаьлъ, кхоламаеп программ кIоаргагIа йовза а IIерташ литература гене шийна гона-хьарча дуненадера бувзам, обществени вахаре дика хуцушамаш де-по мел гIо-ду хIажа гIийташ С. Герасимов, фильма сценаре автор-пе, декдарах гарра.

Режиссер а иертгера роль ловзаеш а волча Герасимова шийна хьалхахка отгадаь декхар да из сийлахь - рош-ка - сар вайна тарговаделга, дерриге ховш, ада-мий хIаманш довзаш, царца цхьана бала а гIайгIа а йо-лаш, адамий дегашта Iатъкаш долча воина духьала латта сар из волга хьагойта.

Фильмаш шинтарча, ши па Дзаттар писателе дневникца тIара йовзуьг: «Тама-шийна хIама да сайна гоно-ча бахьана нахана а дешнаш цхьан хана, гаьнарча мотти-ге со хозаргводчарца марга са тIамаьл ле йиш ца хи-лар».

Картина художественни хьанкоплари материал къоаста-ндарта принцини белгалъо-ду дешнаш.

«Лев Толстой» яха фильм даккхарца са безам ба наха культура маьхьаленаш шо-шегIа карааршаш йоагIа-ницка а гIайгIайта», — йоах С. Герасимова.

Шин серех латтача ца фильме дувшап дар да Толстой хьатара тIекъарча бетташка хиннар.

Фильме дакъа лоацаш ба цIкъаза бола дуккха а ди-раш. Толстой сесага Софьи Андреевнай роль довзаю Макарова Тамарас. Деррига фильм чакхдаллалца Тол-стойна улуе хул цIкъа-не доттагI а единомышлен-ник а вола цIаIIара лор Дуиан Маковицкий. Цун роль довзаю Чехословакер-ски актер Навратил Борже-вайс. Картине дакъа лоацаш ба А. Петренко, М. Усти-менко, Е. Васильева, В. Проскурняк, Н. Еременко, кхыбараш.

«...КОТАЛОН ТIЕХХОЗА ХА»

Цу иердача картина автор а режиссер а волча Вячес-лав Винника Р. Адамайтиса тарео енай советски кинема-тограф Навратил Борже-вайс. Картине дакъа лоацаш ба А. Петренко, М. Усти-менко, Е. Васильева, В. Проскурняк, Н. Еременко, кхыбараш.

«...КОТАЛОН ТIЕХХОЗА ХА»

Цу иердача картина автор а режиссер а волча Вячес-лав Винника Р. Адамайтиса тарео енай советски кинема-тограф Навратил Борже-вайс. Картине дакъа лоацаш ба А. Петренко, М. Усти-менко, Е. Васильева, В. Проскурняк, Н. Еременко, кхыбараш.

«...КОТАЛОН ТIЕХХОЗА ХА»

Цу иердача картина автор а режиссер а волча Вячес-лав Винника Р. Адамайтиса тарео енай советски кинема-тограф Навратил Борже-вайс. Картине дакъа лоацаш ба А. Петренко, М. Усти-менко, Е. Васильева, В. Проскурняк, Н. Еременко, кхыбараш.

«...КОТАЛОН ТIЕХХОЗА ХА»

Цу иердача картина автор а режиссер а волча Вячес-лав Винника Р. Адамайтиса тарео енай советски кинема-тограф Навратил Борже-вайс. Картине дакъа лоацаш ба А. Петренко, М. Усти-менко, Е. Васильева, В. Проскурняк, Н. Еременко, кхыбараш.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Уж деношка парте обкома Политически сердалоп гIаIIа «Знание» общества республикански организа-це правленерача экономиче-ски знанешта пропаганда-ра йолча IIилма-методиче-ски совето секцеш-ра-эко-номисташа даьрхIа цхьан днйнахьара семинар чакхъ-яьккхар. Цун доаьсл-ца-ладийгIар IIилма - методиче-ски совета председателя Л. Ф. Тамахинас — Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен университета паргIама се-кретара, доцентца, кн. Багда-сарова, В. П. Баулина — доценташа, Л. В. Парамоно-вас — экономически IIилмай кандидата дайпе къмаьлаш-ка.

Гулбенпараша дIадов-зийтар декабрь бетта город Москве кIиналца Ерригросов-ски пропаганда IIерзара ний январь бетта город Вол-гограде хиннача Ерригрос-сийски семинарашца дIи-цар, хIаьта иштта КПСС экономически политика доархIаме проблеманта, бригадни подряд юкъейзала-ра дешаша пропаганда яра де эшарш цхьаздатир.

С. САВЕНКО,
«Знание» общества ре-спубликански организацо правлене референт.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

16 ФЕВРАЛЬ

Хиинкий цIерагIара культура Дворец. 15.00 «Вай вахара законаш» яха кинолекторий. 17.00 «Дош гIулакхи цаI хилар» яха устни журнал. 18.00 «Даймехка гIоллаг». Кинообзорецш. 19.00 Эстрадни иллейн муъьаьмийн сайре.

Ленина цIерагIара культура Дворец. 15.00 «Вай вахара законаш» яха кинолекторий. Беседа: «Зудамхоза зулами».

17 ФЕВРАЛЬ

Хиинкий цIерагIара культура Дворец. 10.00 «Зимуш-на зима» цIей. 12.00 Ко-лалон 40 шу дисара хетадаь-ча художественни самодея-тельностца хьажара 2 тур. 18.00 «Даймехка гIоллаг-нинообозрени. 19.00 Эстрад-ни иллейн муъьаьмийн сай-ре.

Ленина цIерагIара культура Дворец. 11.00 КIоначча антифашиста ди... Кагирхойн студентийн XII Дегириг-ден фестивала форум. 12.00 Бе-седа: «Вай кхаьд тосс ма-шнар, наьха яраз хIилийтар дуьъь».

ГIНИ клуб

19.00 Г. Хутаева «Са устнана» яха спектакль. Филармоне зале.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Дiаонох Ерригросийскин дуненн хьалхашта юкъер-ган юкъерчий хьуреата, Москвин комсомола преми ла-уреата, Н. Осипова цIерагIера Паччахьалкхен академически эрсий хьалха оркестра солистий квартета.
8.55 — «АБВГДейка».
9.25 — «...ПIайгта а ца IеIи» яхача телевизионни докумен-тальни фильма премьера. Ук-ниговски военно - авиационни учинища курсантех (Кемеро-вски область). Л. А. Ростаргlар, Е. Кикина, А. Баштар, З. Витора-нова, Ю. Жмерин, «Яшьлык» иштта кхыча а анса мбла дан ца лоацаш ма.
10.35 — «Х у д о ж н и к е х долга дуццаш», РСФСР хал-ьха художникн П. Фомин.
11.20 — «Новьъост илли» яха телевизионни Ерригсоюзни ко-нкурс. Кишиневера передача.
12.10 — «Физкульт — ура!» яха телевизионни докумен-тальни фильма премьера. Ук-начча спортсменех.
12.25 — Сийлахь - бохкача Коталон 40 шу дисарга. «Ко-бьянарш» яха тIема хIанарча дуттIагIй клуб. Б-ча гвардейски ярие ветеранашца вIашгIирех-тар.
13.55 — «Радуга» яхача хал-ьха хIколлаеш йола телевизи-онни программай Дунен хал-ьха юкъера VI фестивальн «Мангалхой цIей» (Монголь-ски Народни Республика).
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Ялта школеи». Те-левизионни журнал. Данъа пол-цаш я СССР АПН вице-прези-дент А. С. Хрипнова.
15.10 — «Пенаран трубочистн-яхача мультфильма премьера.
15.25 — «Пенаран обозрете-вателя А. З. Ивашенной хIа-маьхьа».
15.55 — «Кердадараш».
16.10 — «Неру». «Отгар» яха документальни фильм. 1-гIа фильм. «Къовсам» — 2-гIа фильм.
17.55 — «Дийнача хIамай ду-нен тIа».
18.55 — Ю. А. Жуновские къ-маьхьа.
19.05 — «Главный звездный». Мультфильм.
19.35 — «Илли-85».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Са долгагIа Мегра» Художественни фильм (Фран-цузски).
23.00 — «Конькобежни спор-тах йола дуненн чемпионат. Ма-ла наьх. Норвегера передача, 23.45 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастин-ка.
8.15 — «Могаш хила безам бац».
8.30 — Документальни фильм-маш «БIаьшерешца юкъ пу-тешествин», «Каменец - Подоль-ский».
9.00 — «Iуйранара почта» яха музыкальни передача.
9.30 — «Вай бешь».
10.00 — «Путешественникний клуб».
11.00 — Йайгача атлетинах йо-ла СССР чемпионат.
12.45 — «Кинопанорама».
13.30 — «Цхьа хьалхара» — Пятилетни эхкашбахьа-тан газети моттигаш нараерзара-ярах.
14.00 — Сийлахь - бохкача Коталон 40 шу дисарга. Сий-лахь - бохкача Даймехка тIем-яха кинопоэзеп — «22 июнь, 1941-ч» — 1-гIа фильм. «Ма-ьхьа бахьан хинна тIом» — 2-гIа фильм.
15.40 — «Дукех хьалхъашта юкъера обозрени».
16.10 — «Нохч-IIалгIайчеи кIира».
16.10 — «Марша доагIалда». Документальни фильм.
16.55 — «Цхьа хьоалла» (нохчий меттала).
17.15 — «Дукех хьалхара» Беркашта йола передача.
17.45 — Хьалхара йола СССР чемпионат. «Химик» — «Дина-мо» (Москва). 2-гIа тай. Пе-ридаш. Перерыв йолча хIама-да).
18.20 — «Могаш хила безам бале».
19.15 — «Телевизионни хьаь-шашIа».
20.00 — «Вийса дахьъала хийла шун, бераш». «Карлсон хьоваеннан». Мультфильм. 1-гIа сери.
20.15 — Биатлонах йола дун-ненн чемпионат. 10 кл. Мала наьх. Эстафета. Передача.
21.35 — Москва. Консервато-ре йонхча зал. «Москван вир-туозашца» яхача Паччахьалкхен камерни оркестра концерт.

17 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Йiаьнний хоровой ка-пелла Ленинградски Г. Гонина передача.
9.00 — «Сона делгаш гу хьо» яха документальни фильм. Сий-лахь-бохкача Даймехка тIема ветеранаех, УССР заслуженний артистах, Одесски филармоне солистах Б. Зайцех.
9.20 — «Спортлото», 7-гIа тн-раж.
9.30 — «Гургаг».
10.00 — «Советски Союза гу-лакх дуненан».
11.00 — «Могашаш».
11.45 — «Iуйранара почтан яха музыкальни передача.
12.15 — «Дерриге ха безам ба сан» Кинонурнал.
12.30 — «Куртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни но-вости».
14.00 — «Анчутка» яхача Мос-новски хIкоачча хьежачун теат-ра фильмах-спектакль премьера.
15.10 — Л. А. Ростаргlар, Е. Кикина, А. Баштар, З. Витора-нова, «Мангалхой цIей». (Монгольски Народни Республика).
15.45 — «Неру». Документальни фильм. «Партизаца».
16.40 — «Кердадараш».
16.50 — «Парасютисташ а цIи-кех яхача мультфильма премь-ера.
17.00 — «Подвига дIаходо-дар». «Решается не судьба». да цIерагIера. Белорусе партийн советски организацеш мах-ках яхача передача. Дешнаш дацаш я СССР АПН вице-прези-дент А. С. Хрипнова.
18.00 — «Дуненн хьалхашта юкъера панорама».
18.40 — «Дунан тIара цIа» яхача телевизионни художест-венни самодеятельность фе-стивалан цIи йолаш долча Р. Стэнсонан «Невеста музыкан-тех».
20.00 — «Путешественникний клуб».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Мравинскицара бе-седаш» яхача телевизионни до-кументальни фильма премье-ра.
22.30 — Конькобежни спор-тах йола дуненн чемпионат. Мала наьх. Норвегера передача.
23.15 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаоттаI».
8.15 — «Ланъердане нот-наш».
8.30 — Ритмически гимна-стика.
9.00 — «Эрсий мотта ньа-маьхь».
9.30 — «Приневоденнех». По-ьхьа а, Ленинградера юхьзанна йола Ленингерада моттигех йола телевизионни документ-тальни фильм.
10.30 — СССР Паччахьалк-хен измерни органера комп-церт. Художественни кулгалхо-чун — РСФСР хьажа эрттаст В. Третьяков.
10.55 — «Бiаргаита гуьдар — теша хьаладар».
11.55 — «Дукех хьалхара» Ер-ьхьа комбайнерех» телевизи-онни фильм.
13.15 — «Йайгача атлетинах йо-ла СССР чемпионат. Гlишнин-ера передача.
14.00 — «Дуненн нагIрчоь».
14.35 — «Юкхабоагlаш иннъ-баш». Кхыь серех хьалхара тел-евизионни документальни фильм.
2-гIа серн.
15.35 — Тха корреспонденташ-ца. Передача.
16.10 — «Вай цIаргIа». Телевизионни обозрени.
17.00 — Баскетболах йола СССР чемпионат. Кхалнах. ЦСКА — ТТГ. Вильнюсера пере-дача.
18.10 — Пограбана советски ансамбль «Ялинка» яхача преми лауреаташ». Д. Д. Шоста-новична.
18.50 — «Антарктида тах-нар». Эрнест Шеклтонах йола телевизионни очерк.
19.15 — Биатлонах йола ду-ненн чемпионат. 4х7,5 км эс-фета. Мала наьх. ФРГ-ера пере-дача.
20.00 — «Вийса дахьъала хийла шун, бераш». «Карлсон хьоваеннан». Мультфильм. 2-гIа фильм.
20.25 — «Радуга» яхача хал-ьха хIколлаеш йола телевизи-онни программай Дунен хал-ьха юкъера VI фестивальн «Мангалхой цIей». (Монгольски Халкхе Республика).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Полковника Шалы-гина хьежар». Художественни фильм.

РАДИО

16 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш, Хлоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Гроозненский рабочий», «Комсомольское пламя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета сте-зор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.35 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.55 — Куртара вахар (нохчий меттала).
10.15 — «Керда обрядаш — вахарех» (нохчий меттала).
10.35 — Реклама (эрсий мет-тала).
11.00 — «Къонах» (эрсий мет-тала).
11.30 — Литературни Нохч-IIалгIайче (эрсий меттала).
12.40 — Концерт (гIалгIай меттала).
13.00 — Хорамашата мыльхьа-дохкаш, «Халкъа кандидат» (гIалгIай меттала).
15.15 — «Илли тIем тIа» яха-ча цIилера передача (эрсий меттала).
16.00 — «Музыкальни про-грамма» (гIалгIай меттала).
17.09 — «Сона дунна еза хьо, са Дайхьа» яха литературно-музыкальни композици.
17.55 — Доттагlай ашарш.
18.25 — Художественни са-модеятельностца дешнаьхьара выступлени.

17 ФЕВРАЛЬ

7.15 — «Гроозненский рабо-чий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета та обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.35 — Хоамаш. Хлоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.25 — «Дийнах дунна еза шарашца» Эрсий ашарш.
11.20 — «Илли а хоххе да...». Юрта боахама нъахьегажоттий къьрхIа программа (эрсий мет-тала).
11.55 — «Северный» яхача сохоза Iаьсий леладелча Исаио-ва Дина музыкальни моарш-шал (эрсий меттала).
16.00 — «Школьни глобуси» (эрсий меттала).
16.30 — «Къона смена» (нох-чий меттала).
18.00 — «Илли а доттагIай леладелча». Концерт (нох-чий меттала).
17.00 — К. Паустовский. «Те-легramма» яха дувцар.
17.37 — «Мах балальни». Ате-истически дувцараш.
17.50 — «Илли а доттагIай леладелча».
18.26 — Хазъка музыка Нохч-IIалгIай композиторий хьолла-не.

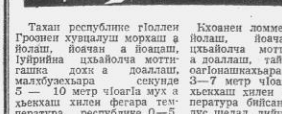

Тахан республике гIоллаеп Гроозни хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, IIуйрийна цхьайотча мотти-гашка дохк а доаллаш, малIбузекара ерзара секунде 5 — 10 метр тIоагIа мух а хьекхаш хилеп фегара тем-пературе бийсана 2—7 гра-дус шелал, дийнахьа -1-2-4-3 градус йолаш хилеп тарлу. Кхоанеп ломмеп морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча мотти-гашка дохк а доаллаш, тайп - тайпарча секанде 5—10 метр тIоагIа муха хьекхаш хилеп фегара тем-пературе бийсана 2—7 гра-дус шелал, дийнахьа -1-2-4-3 градус йолаш хилеп тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковско, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехкотхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта бохама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадулв шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02040. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 842.